

SUSIMĄSTYKIME

Jeigu Valstybėje klesti tik laisvės ir teisės,
tai joje, lyg persenę agurkai, bujoja išpampę oligarchai,
o jų paunksnėje žaidžia dvasios nykštukai, moraliniai neūžaigos...

Visi jie mielai žudo vieni kitus ir žudosi patys...

Tokioje valstybėje nėra piliečių ir krikščionių,
kuriems svarbu ne tik laisvės ir teisės,
bet taip pat atsakomybės ir pareigos išgyvenimai bei siekiai,
Meilė ir pagarba Artimui, Tėvynei,
atjauta ir aukojimasis kitų labui...

Valstybė - be piliečių ir krikščionių... Ji pasmerkta išsigimimui, savęs susinaikinimui...

- Galėtų pagelbėti atvykęs naujasis XXI amžiaus Brunonas Kverfurtietis?

- Gal būt. Tačiau jį, matyt, ištikyt toks pats likimas, kaip ir jo pirmtaką..

A decorative floral wreath with a ribbon, featuring yellow and orange flowers and green leaves, surrounding the text.

Mokytojau mielas,
Tau skiriu dainelę:
"Gelbėk mūsų sielas,
Saugok mūsų kelią.

Kryžkelėje stoviu, -
Tiek aplink vilionių!
Maišosi vertybės...
Nugali silpnybės..."

Nr. 42 / 2009 m. spalio

PAPA-42

SVEIKINKIME!

SVEIKINKIME!

SVEIKINKIME!

2009 m. rugsėjo 7 d. šalyje įsteigta *Humanistinės pedagogikos asociacija*.

Sveikindamas Jos narius
naujos Organizacijos gimimo proga
linkiu įvykdyti pirmaeilę misiją

AABUP:

atnaujinkite atnaujintas bendrojo ugdymo programas,
suteikdami joms Gyvybės - Žmogiškojo Dvasingumo,
nepaprastai reikšmingo ir reikalingo Lietuvos vaikams,
jų tėvams ir mokytojams.

Plurimos annos!

Nuoširdžiai
Albertas

ŠIAME NUMERYJE

Mieli Skaitytojai,

Šio numerio [Sveikinimas-Linkėjimas](#) skiriamas visiems Mokytojams jų profesinės šventės proga. O linkėjimas - ne tik ilgokas, bet ir paradoksalus. Jo esmę sudaro raginimas: *Mokytojau, linkiu Tau šiais mokslo metais būti nepopuliariu...*

Aktualijoje [Vertybės, kurias pamiršome](#) bandoma toliau aiškintis, kodėl Lietuvos vaikai, paaugliai ir suaugusieji garsėja kaip „juodųjų čempionų“ tauta. Ankstesnėje publikacijoje (PA-PA-41), remdamasis naujais Richard Wilkinson ir Kate Pickett tyrimų duomenimis, akcentavau, kad svarbiomis socialinės įtampos priežastimis laikytinos: 1) turtinė nelygybė, kuri mūsų šalyje akivaizdi, ir 2) drausminančių priemonių stygius. Šiame kontekste iškyla svarbios pedagoginės užduotys. Pirmoji: kaip ugdymo procese amortizuoti smurtą provokuojantį socialinės nelygybės poveikį? Antroji: kaip išplėsti drausminančių priemonių paketą (arba, kaip į Mokyklą susigrąžinti „baimę, kuri padėtų suvaldyti prerijų mustangus“)? - Būtent į šiuos du, šalies švietimo sistemai reikšmingus klausimus *Aktualijoje* bandoma ieškoti atsakymų.

Rubrikoje *Auklėjimo ABC* talpinama medžiaga Ugdytojams - pedagogams, tėvams, mokyklų vadovams...,- raginant juos susimąstyti negatyvios socializacijos, grindžiamos smerkimu, niekinimu, gąsdinimu ir pan. pedagoginėmis priemonėmis, efektyvumu. Publikacija pavadinta [Negatyvaus auklėjimo bejėgiškumas](#). Straipsnyje bandoma atskleisti šio ugdymo proceso nesėkmių priežastis ir menką efektyvumą mažinant socialinę įtampą šalyje.

Rubrikoje „*Praktikumas*“ Lolita Navickienė siūlo [2.7.2.](#) temą (iš gerb. Skaitytojui žinomos Klasės auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“) [Nuolatinio tobulėjimo svarba](#). Aktuali ir gyvenimiška tema analizuojama integruojant tris vaidybinius L. Navickienės scenarijus - „Dūšėlės“, „Man nereikės“ ir „Šokių šalis“.

Skyrelyje [„Dalijamės patirtimi“](#) Telšių „Kranto“ vidurinės mokyklos vyr. mokytoja Rita Šilanskienė, projekto „Piliietinių ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ dalyvė-ekspertė, pasakoja šventinius šių mokslo metų Rugsėjo pirmosios išpūdžius... Ilgametė dvyliktokų Auklėtoja, lyg mylinti Motina, dalijasi savo jausmais, kurie, tirpstant dienų limitui, tolygio stiprėja ... Juk buvę Mažyliai jau ruošiasi skrydžiui ...

Publikacijoje [„Tūkstantmečio ženklų takas“ laukia visų!](#) Trakų Jungtinės kaimų bendruomenės „Užugiriai“ valdybos narė Lolita Piličiauskaitė Navickienė pristato projektą „**Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetis krikščioniškųjų vertybių šviesoje**“. Autorė kviečia mokyklų bendruomenes aplankyti visiškai šalia Trakų esančią Angelų kalvą, kurioje puikuoja di-dingos, beveik 5 metrų aukščio ažuolinės skulptūros... Minėtą temą pratęsia Gražina Noreikienė, Trakų ir Elektrėnų krašto laikraščio "Galvė" žurnalistė, straipsnyje [Idėja: paverskime Trakus meilės miestu](#) .

Skyrelyje [Svečiuose Š. Amonašvilis](#) toliau publikuojama pedagoginė miniatiūra iš žinomo mūsų šalies mokytojų Bičilio knygos *Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesa (2009)*.

Rubrikoje [Kviečiame](#) talpinama svarbi informacija, kuri turėtų sudominti šalies ikimokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo, profesinių mokyklų pedagogus, švietimo vadovus, dėstytojus, vaikų psichologus, socialinius ir specialiuosius pedagogus bei tėvus.

Sėkmingų - ramių ir prasmingų darbų, liudijančių mūsų krikščioniškąją Meilę ir Pagarbą Mokiniui, Mokytojui, Tėvams!

Nuoširdžiai - Albertas

2009 m. spalio 1 d.

Linkėjimas profesinės šventės proga

MOKYTOJAU, LINKIU TAU ŠIANDIEN BŪTI NEPOPULIARIU...

Pirmiausiai atsiprašau, kad šis linkėjimas gavosi ilgokas... Antra, išsiaiškinkime, kodėl jis toks keistas - lyg savotiškas akibrokštas profesinės šventės proga. Juk „nepopuliarus“ mokytojas dažniausiai neturi autoriteto, jis yra nemėgstamas mokinių ir jų tėvų. Jis negali džiaugtis ugdymo rezultatais, o tai, kas yra pasiekama, tai dažniau gašdinimo, represyvaus poveikio pasekmė.

Girdžiu Kolegos balsą: „Netiesa! Daugelis mokinių mano dalyką toliau studijuoja universitetuose, nors ugdymo procese vaikų negašdinu, o mane gerbia mokiniai ir jų tėvai...“

Ką gi, džiaugiuosi, mielas Mokytojau, Tamstos sėkmingo darbo vaisiais. Tačiau tik tuo atveju, jeigu pamokoje vyksta ne tik mokymas (žinių perteikimas ir įsisąmoninimas, gebėjimų plėtra bei įgūdžių tobulinimas) bet ir *auklėjimas* - mokinių dvasingumo, jų humanistinių vertybių puoselėjimas. Taip, tada, tikiu, kad ugdytiniai ir jų tėvai jus myli, gerbia, o mokinių saviugdos motyvacija yra teigiama. Galėčiau teigti, kad Jūsų auklėjimo procesas vyksta lyg „tarp eilučių“. Tačiau jeigu šie (arba panašūs) rezultatai pasiekiami ne auklėjimo, o „asmeninės (individualios, autorinės) presingo sistemos“ dėka, tai, labai tikėtina, kad vaikai „Tamstos pasiekimų rūmą stato“ kitų - kuklesnių kolegų, t.y. jų pamokų / dalykų sąskaita... Deja...

Vis tik apibendrintai drįstu teigti: mūsų ugdymo sistemoje, kaip jau ne kartą esu rašęs, situacija yra viena prasčiausių Europos Sąjungos erdvėje (ir būtent didelė dalimi todėl šalies mokyklose dirba perpus mažiau jaunų pedagogų, negu kitose valstybėse¹...). Taigi mokytojo profesija tapo nepopuliari². Konkrečių pavyzdžių čia neteiksiu, nes tūlas skaitytojas gali pareikšti: PAPA puslapiuose nuolat nurodomi mūsų švietimo sistemos sopoliai (jais mėgaujamasi?); jie retsykliais pakartojami kitame socialiniame kontekste (kad juos geriau suprastume?); dirbdami mokykloje, patys regime aplinkinių kritišką požiūrį į mūsų profesiją...

Tokiam skaitytojui norėčiau tarti: maža žinoti esamą kraupią situaciją. Kur kas svarbiau atsakyti į klausimą - *ką aš darau (padariau), kad košmariška padėtis švietimo baruose keistųsi, gerėtų?* Deja, seminaruose ar pokalbiuose su gerb. Kolegomis tokiais

---

¹ Tarptautinio tyrimo, kurį atliko OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ir kuriame dalyvavo Lietuvos mokytojai, rezultatai rodo, kad palyginti su kitomis valstybėmis šalies mokyklose dirba beveik per pus mažiau jaunų pedagogų - 8,7% (ES vidurkis - 15,1%). Lietuvos mokytojų pasitenkinimas savo darbu taip pat yra vienas mažiausių ES (blogesnis tik Vengrijoje ir Slovakijoje) (*Dialogas, 2009 m. rugpjūčio 4 d.*)

² Mokytojas - viena pačių nepopuliariausių profesijų... Jau prieš porą metų 49% lietuvių nelaikė pedagogo profesijos prestižine, o 52% didmiesčių gyventojų buvo kategoriškai nusistatę prieš tai, kad pedagogo specialybę rinktųsi jų dukra ar sūnus (*Dialogas, 2007 m. spalio 5 d.*)

atvejais dažniausiai išgirstu atsakymą: „O ką aš galiu padaryti,- vienas lauke ne karys“. Tačiau, prisiminkime, kad taip pat teigiama: „Ir vienas lauke karys!“. Be to, nepamirškime, kad švietimo sistemos gelbėjimui neišnaudojame vienos galingos jėgos: juk *turime keletą tarp savęs konkuruojančių profesinių sąjungų*. Ar ne laikas ši klausimą („Ką aš padariau, kad košmariška situacija švietimo baruose keistųsi, gerėtų?“) įtraukti į jų veiksmų programą? Gal būtent šis klausimas galėtų suvienyti dabar apgailėtinais skaidomas ugdytojų armijos jėgas, silpninančias mūsų galią? Juk, tikėkime, ekonominė krizė, sugražinusi buvusius mokytojus į mokyklas, netrukus baigsis... O jau tada vėl stokosime mokytojų³... Taigi netolima vizija: Lietuvos ateities Mokykla - be mokytojų... Kalendorius - be profesinės Mokytojų šventės...

Išėtis

Kaip gelbėti Lietuvos švietimą?⁴ Viena (jokiu būdu ne vienintelė!) gelbėjimosi taktika galėtų būti tokia: ***nepopuliarią mokytojo profesiją siekiame padaryti... dar nepopuliariesne!*** Tai reiškia, šiandien atliekame veiksmus, kurie šokiruoja visuomenės sąmonę,- griaua tradicinius įsitikinimus, keičia abejotinos kokybės vertybines nuostatas, šalina įsisenėjusius trafaretus - piktybinius ugdymo auglius. Kodėl būtina atlikti šią labai nemalonią „procedūrą“? Ogi todėl, kad „aukštybėse esanti motina“ seniai tapo neįgalia: prieš 20 metų pagimdžiusi švietimo kūdikį, arba vis dar *nesuvokia*, kad šis jau seniai tapo neįgalium jaunuoliu, arba supranta kraupią situaciją, bet pati *negali* jo operuoti,- „nekyla ranka...“

Kokie tie šokiruojantys veiksmai, kurių, mano galva, privalėtų imtis mokytojai, ir kurie (veiksmai) daug kam atrodytų keisti, nepriimtini ar net pavojingi (ir kurie, kaip jau minėjau, nepopuliarią profesiją darytų... dar nepopuliariesne). Tiesa, *taip* būtų pradžioje! Vėliau požiūriai ir vertinimai turėtų keistis į gerąją pusę. „Turėtų“ todėl, nes tai, ką netrukus siūlysiu, civilizuoatame pasaulyje yra jau seniai išbandyta... (Ir pastoviams PAPA skaitytojams jau žinoma.)

Mokytojai - švietimo reformos sąmonė ir sąžinė.

1) Mokytojai, žino⁵, kad mūsų:

- bendrosios programos (lyginant jų turinį su kitų šalių atitinkamais dokumentais) yra *akivaizdžiai perkrautos*, todėl jų turinį įsisavina tik gabūs mokiniai, o likusieji nuolat jaučia nepilnavertiškumą, tampa neįgaliais, žudosi ar savi realizacijos tikslu smurtauja;
- mokiniai bendrojo lavinimo mokykloje per dieną turi daugiausia pamokų (lyginant su Europos Sąjungos atitinkamu vidurkiu..., žr. PAPA-28//Aktualija);

³ Juk netolimais 2007 metais, kai ekonominio krizenimo dar nesijautė. šalies mokykloms trūko 300 mokytojų, todėl tada teko priimti 22 neprofesionalus (žr. PAPA-32//Sveikinimas-linkėjimas)...

⁴ Pamenate prieš metus pareikštą labai kritišką Prezidento V.Adamkaus vertinimą: „...Šiandien visuomenė nepasitiki jau ne tik švietimo reforma, bet ir pačia švietimo sistema“ (*Dialogas, 2008 09 05*).

⁵ Žemiau teikiamos tezės jau ne kartą buvo analizuotos, aptartos ir pagrįstos PAPA puslapiuose.

- universitetai visiškai nepagrįstai prievartauja Mokyklą, kaltindami ją menku mokinių parengimu aukštojo mokslo studijoms, nors Švietimo įstatyme tokio įpareigojimo nėra;
- mokiniai stebina pasaulį įgytų žinių kiekiu ir ... - negebėjimu įgytas žinias taikyti praktikoje;
- Lietuva yra *demokratinė* valstybė, tačiau jos švietimas ligi šiol stropiai saugo ir įgyvendina *autoritarinio* modelio reikalavimus, t.y. besąlygiškai vykdo „aukščiau“ sugalvotus ir Mokyklai deleguojamus priesakus⁶, kai tuo metu kitose šalyse ugdymo strategijas, mokyklų vizijas ir misijas modeliuoja patys tėvai (žr. PAPA-34//Aktualija);
- švietimo sistema ir mokinių ugdymas turi ir daugiau „nacionalinių ypatumų“.

2) Antra vertus, Mokytojai gerai suvokia, kad:

- jie yra tarnautojai, „teikiantys švietimo paslaugas“;
- jie yra teisiškai suvaržyti, saistomi Darbo kodekso, Švietimo įstatymo ir kitų dokumentų nuostatų, t.y. privalo vykdyti „aukščiau stovinčių institucijų įsakymus“, reglamentuojančius jų ribotas teises ir gausias pareigas⁷;
- vieninteliai ugdytinių tėvai, tarytum „nepaskandinamas laivas“, remdamiesi, tarkim, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 str. nuostata⁸, gali civilizuotu būdu iš Mokyklos, jos Steigėjo ir Ministerijos *reikalauti* jų vaikams būtino kokybiško ugdymo, t.y. teikiančio ne tik žinias ir gebėjimus, bet ir saugančio jų sveikatą, netoleruojančio dabartinio mokinių smurto, bet diegiančio ištiesą *dvasinių bei humanistinių vertybių spektra*..

2. Neišvengiamas Mokytojo žengimas nepopuliarumo link

Akivaizdu, kad išmintingas, altruistiškai pilietiškų paskatų veikiamas Mokytojas supranta, jog būtent dabartinėje situacijoje jam tenka atsakinga misija rodyti iniciatyvą - spręsti aktualią pedagoginę problemą, aprėpiančią mūsų vaikų, visuomenės, visos Tautos ateitį. Spręsti, imantis, kaip jau minėjau, nepopuliarių veiksmų. Todėl, mielas Mokytojau (ypač - klasės mokinių Auklėtojau), būtent Tu organizuoji pokalbius su tėvais, aiškindamas jiems, kad (sekant pasiteisinusia užsienio šalių patirtimi):

1) būtina mažinti bendrųjų programų apimtį, skiriant dėmesio ne tik žinių ir gebėjimų įsisąmoninimui, bet ir dvasinių bei humanistinių vertybių puoselėjimui. Deja, būtent čia, Mokytojau, tu neišvengiamai susidursi su nemažos dalies tėvų nuostata:

---

⁶ „Nelaisvė mūsų bendrojo lavinimo mokykloms pačioms priimti sprendimus yra akivaizdi. ES švietimo informacijos tinklas Eurydice yra palyginęs ES valstybių mokyklas 44-iais autonomijos aspektais. 2002-2003 m.m. Lietuvos vidurinį išsilavinimą teikiančios mokyklos visišką autonomiją turėjo ar galėjo turėti 8-iose srityse, dalinę autonomiją - 16-oje ir neturėjo autonomijos 20-yje sričių. Olandijos, Švedijos ar Belgijos analogiškos mokyklos visišką autonomiją turėjo ar galėjo turėti 29-30-yje, dalinę - 9-12-oje, o neturėjo autonomijos tik 2-5-iose srityse“ (*Dialogas, 2009 m. birželio 12 d.*).

⁷ Pavyzdžiui, pažangią mokytojo idėją, nukreiptą švietimo reformai ar ugdymo procesui tobulinti, gali sėkmingai blokuoti mokyklos vadovas, pastarojo novatoriškas pastangas gali slopinti jos steigėjas ir t.t.

⁸ Pavyzdžiui: „Tėvų teisė ir pareiga - auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti. Vaikų pareiga - gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir tausoti jų palikimą“.

„Mums nereikia jokių jausmingų dūsavimų, kurie šimtabaliniam atestatui neturi jokios įtakos!“ Taigi, mielas Mokytojau, tai, ką Tu aiškinsi tėvams, jiems bus neįprasta ir daug kam nepriimtina. Todėl būsi nepopuliarus. Tačiau neprarask vilties,- kantriai ženk šiuo pasirinktu nepopuliariu keliu: *pripažinimas Tavęs laukia kalno viršūnėje*;

2) tik jie, tėvai, gali civilizuotai reikalauti (ir išsireikalauti!), kad būtų mažinamos formalios dalykų programų apkrovos ir santykinai didinamas neformalaus ugdymo krūvis („minkštųjų kompetencijų“ diegimas); kad autoritarinis švietimo modelis būtų keičiamas demokratinis, t.y., kai, pavyzdžiui, mokyklos viziją ir misiją kuria bei ataskaitas steigėjui teikia patys tėvai... Akivaizdu, Mokytojau, kad ir šį kartą sulauksi Tau nepalankių vertinimų: dažna šeima kratysis papildomo darbo ir atsakomybės („mūsų pareiga vaiką pavalgydinti ir aprengti, o tu privalai jį mokyti“); mokyklos vadovas ir ministerija nenorės išleisti iš savo rankų administravimo vairą... Tačiau neprarask vilties,- kantriai ženk šiuo pasirinktu nepopuliariu keliu: *pripažinimas Tavęs laukia kalno viršūnėje*;

3) būtina žadinti ir aktyvinti Lietuvos tėvų forumą, kad šis (drauge su įvairialypėmis profsajungomis) įtikintų universitetų senatus, jog *bendrojo lavinimo* Mokykla neprivalo rengti mokinių studijoms (tai pačių aukštųjų mokyklų reikalas organizuoti atitinkamus parengiamuosius kursus...); kad būtų imamasi neatidėliotinių priemonių žiniasklaidos kaip blogio akademijos pažabojimui... Akivaizdu, Mokytojau, kad ir šį kartą į Tave, tarsi į baltą varną, skries nepasitenkinimo strėlės... Tačiau neprarask vilties,- kantriai ženk šiuo pasirinktu nepopuliariu keliu: *pripažinimas Tavęs laukia kalno viršūnėje...*

Mielas Mokytojau, daug darbų laukia Tavęs, galinčio išgelbėti Vaiko gyvybę, nuraminti Tėvų aimanas, pasukti Tautos sociokultūrinį vystymąsi ne tik ekonominio, bet ir - o tai, manyčiau, svarbiausia!- *dvasinio pakilimo keliu*. Deja, čia susidursi su daugybe aštriabriaunių akmenų, skaudžiai žeidžiančių Tavo basas kojas. Srūvantys iš jų kraujo lašai daugeliui aplinkinių - pasyvių ir abejingų stebėtojų, deja, teiks pasitenkinimą... Tavo populiarumas blės. Tačiau tik - *laikinai...*

Profesinės šventės proga nuoširdžiai Tau linkiu LAIKINO NEPOPULIARUMO...

Man skaudu, kai svyra žiedas,
Pakirstas rudens šalnų ir vėjo...
Dar skaudžiau, kai kenčia vaikas,
Su džiaugsmu mokyklon eįs...

Žiedui lėmė žūtį
Jo skaudus likimas.
Sunkią vaiko būtį -
Senas palikimas:
„Pakentėki, vaike,
Nes ir aš kentėjau,
Man kartojo „Reikia“,
Aš klusniai tylėjau...”

Nuoširdžiai - Albertas

[Atgal](#)

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Aktualija

VERTYBĖS, KURIAS PAMIRŠOME

Ankstesnėje Aktualijoje (PAPA-41), remdamasis R. Wilkinson ir K. Pickett tyrimais, akcentavau: *kuo didesnė šalyje socialinė nelygybė, tuo daugiau problemų ji generuoja ne tik visuomenėje, bet ir mokykloje.* Pagal šį kriterijų Lietuva, kaip minėta, yra Europos piramidės viršuje: mūsų turtuolių pajamos 5,9 karto didesnės negu „apačioje“ esančių tautiečių. O čia natūraliai gimsta socialinės ir, konkrečiai, pedagoginės problemos: tėvų, esančių *undergrounde*, vaikas nuolat jaučia nevisavertiškumą, nes jis negali turėti madingų džinsų, motorolerio ar automobilio..., kuriais puikuoja jo klasikas... Kyla svarbus klausimas: *ar gali ir kaip gali* tokioje situacijoje nelaimėliui vaikui padėti mokytojas, o ypač klasės auklėtojas (kurie, kaip žinia, patys vargiai „suduria galą su galu“)? - Akivaizdu, kad tiesioginė pagalba - sunkiai įsivaizduojama, bet „aplinkeliu“ - labai tikėtina, - galima. Tačiau apie ją šiek tiek vėliau.

O kaip dėl antrosios priežasties, kurią su apgailestavimu minėjau anoje publikacijoje, t.y. dėl galimybės į Mokyklą susigražinti mokinius *drausminančias priemones*, kai nebeliko elgesį ir drausmę vertinančių pažymių, kai aukštosioms mokykloms tapo nereikalinga stojančiojo charakteristika, kai mokinio uniforma tapo „nemadingu“ apdaru ir kt.?

Taigi, prieš mūsų akis du reikšmingi veiksniai - *socialinė nelygybė* ir *drausminančių priemonių stygius*. Tiksliau juos galėtume apibūdinti taip: pirmasis - priežastis, provokuojančiai veikianti mūsų ugdytinių sąveiką su bendraamžiais, tėvais ir mokytojais, o antrasis - palanki terpė, arba prielaida vaikų (ypač iki 14 metų amžiaus) smurtui, priekabiavimui, patyčioms bujoti. Iš čia natūraliai sektų būtinybė - ieškoti galimybių minėtiems veiksniams neutralizuoti. Tačiau akivaizdu, kad Mokykla, kaip jau minėjau, *tiesiogiai* negali šalinti socialinės nelygybės (pavyzdžiui, mažinti mokesčius, akcizus, didinti pensijas ar pan.). Bet ji galėtų - jei norėtų ir gebėtų! - *netiesiogiai* veikti, t.y. amortizuoti socialinės nelygybės padarinius, kad šie būtų „švelnesni“, - lengviau pakeičiami, ramiau išgyvenamos jų psichinio poveikio pasekmės ir pan.

Kalbant apie antrąjį vektorių - drausminančiąją „baimę“ - žinotina tai, kad kol kas naudojamos tik *išorinės* poveikio priemonės (pavyzdžiui, vidaus elgesio taisyklės, kelios Švietimo įstatymo nuostatos, mokytojo pastabos...). Kai kurios jų (tarkim, šalinimas iš mokyklos už blogą elgesį) neretai veikia paradoksaliai: pats jaunas smurtautojas gąsdina vadovus tuo, kad jeigu jis išeisys į kitą mokyklą, tai „su savimi išsinešias ir krepšelį“ ...

Galima tvirtai teigti, kad dabartinės turimos išorinės drausminančios priemonės jau įrodė menką jų efektyvumą: viena vertus, mokyklų administracija vengia jas taikyti, o, antra vertus, jų efektyvumas - minimalus: pakanka *atidžiai apsidairyti* ir, jeigu niekas nemato, galiu elgtis kaip tinkamas (gadinti mokyklos inventorių, vogti, smurtauti prieš silpnesnįjį ir t.t., ir pan.) Todėl turime tai, ką turime: esame juodieji vaikų smurto čempionai, pirmaujame savižudybių mastais, mūsų paauglės Europoje garsėja žiaurumu...

Visa tai liudija, kad būtinos alternatyvos - priemonės, amortizuojančios neigiamą socialinės nelygybės poveikį ir restauruojančios neveikiančius moralinius stabdžius.

Mokykloje siaučia pavojingas virusas PPP!

Mokinys, kaip minėta, negalėdamas įsigyti madingo daikto, kuriuo puikuoja jį bendraklasis, natūraliai patiria *pavydo ir pykčio* (ši kartą adresuojamo tėvams) jausmus... Paauglys, dėl gebėjimų stygiaus nesugebantis nešti sudėtingo ugdomųjų programų krūvio, chroniškai išgyvena *pykčio* (dažniausiai adresuojamo dalyko mokytojui) emociją, kurią inspiruoja asmenybės nevisavertiškumo supratimas... Sutikime: chroniškai esant tokioje būsenoje žmogiškoji prigimtis natūraliai reikalauja siekti psichinės kompensacijos - savęs realizavimo kitoje veikloje, kur jis galėtų *puikuotis* bendraamžių akyse⁹. Ir čia jį lengvai įsiurbia plati amorališkos raiškos erdvė, teikianti smurtaujančiam vaiko / paauglio veiklai didžiulį pasirinkimą. Sėkmės atveju čia jam gali būti garantuotas „garbingas mokyklos (mikrorajono, miesto) autoriteto“, arba „stogo“ titulas... Ža-vu?

Tačiau tuo PPP viruso neigiamas poveikis vaiko asmenybei nesibaigia. Pavyzdžiui, kamuojamas chroniško *pykčio* ir *pavydo* mūsų ugdytinis depresuoja, todėl ieško nusiramavimo narkotikuose¹⁰, alkoholyje, kituose kvaišaluose.... *Puikybės* užvaldytas ugdytinis - nepilnametis smurtautojas nejučia „įgyja žvaigžduko“ sindromą: niekinamai žvelgia į aplinkinius, vardan sportinio azarto reketuoja silpnesnius vaikus, nekontroliuoja savo žodžių ir veiksmų... Puiku?

Ieškokime antiviruso AAA!

Pavojingam viruso PPP poveikiui neutralizuoti, laimė, jokių milijonų nereikia¹¹. Šiandien mums nepaprastai reikalingas ir aktualus antivirusas AAA, kuris taip pat nieko nekainuoja, ir kuriuo pirmiausia reikia aprūpinti pačius ugdytojus. Juk tik tada, kai

---

⁹ Čia labai pagelbėtų neformalus švietimas (dailės, muzikos, sporto ir kt. būreliai, studijos), kai vaikas įsijungia į veiklą, atitinkančią jo gebėjimus ir interesus. Tačiau, deja, ši ugdymo forma, nepriklausomybės laikais taip ir „nespėjusi deramai išskleisti sparnų“, dabartiniiais krizenimo metais, atrodo, pasmerkta nykimui...

¹⁰ Susirūpinusi visuomenė skuba narkomanui į pagalbą, siūlydama, tarkim, metadono programą, kuri, daugelio (net narkomanų globėjų!) nuomone, sudaro puikią galimybę... pavėjui paleisti milijonus Lt...

¹¹ Tačiau būtent čia, deja, slypi viena pagrindinių priešasčių, paralyžiuojančių tūlo lietuvišio aktyvumą: be specialaus projekcinio finansavimo jam „nekyla rankos ką nors prasmingo nuveikti“. Tai taip pat viena mūsų nacionalinių nelaimių.

mūsų Mokytojas savo žodžiais, veiksmais ir konkrečiais darbais liudys savyje *atjautą, altruizmą, aukojimąsi* kitų labui, situacija klasėje galės esmingai keistis: sąveika tarp mokinių ir mokytojų įgis visiškai kitą turinį: šią gerąją patirtį vaikai „parneš į namus“, - keisis jų ir tėvų santykiai¹².

Kaip savyje puoselėti antivirusą AAA?

Keliai, taktikos ir būdai gali būti įvairūs. Pateiksiu vieną galimą variantą.

Pirmiausia įsisąmoninu „metodologinį pagrindą“, kad *mintys veikia mano jausmus (ir, beje, atvirkščiai), jausmai - veiksnius, o šie - gyvenimo būdą*. Taigi pradėdau mąstyti... Apie ką? - Na, tarkim, apie mano *gyvenimo tikslą, manosios būties prasmę*¹³. Šiuo požiūriu Mokyklos bendruomenę (mokytojus, mokinius, jų tėvus) galėtume sąlyginai suskirstyti į dvi grupes: turinčius gyvenimo tikslą ir jo neturinčius¹⁴. Pirmuosius taip pat dar galėtume skirstyti į dvi grupes:

1) siekiančius kaupti ir didinti *tik* materialines vertybes¹⁵;

2) neignoruojančius žemiškųjų turtų, tačiau drauge tikinčių, kad *mirtimi žmogiškoji būtis nesibaigia, nes fizinį būvį keičia amžinoji dvasinė būtis*.

Pirmuosius bendruomenės narius patogumo dėlei pavadinkime materialistais, o antruosius - krikščionimis. Sutarkime, kad šios grupės liudija ne moralinę žmonių kokybę, o tik jų protinį apsisprendimą. (Juk, sutikime, abiejose šiose „stovyklose“ aptiksime tiek dorų, tiek ir amoralių piliečių.) Svarbu kitkas: analizuojamos problemos erdvėje šiandien tikslinga remtis krikščioniškosios grupės asmenimis¹⁶, nes jie jau yra susipažinę arba net įtikėję į ištisą religinių dogmų sistemą - tiesų kompleksą, atlaikiusį tūkstantmečius trukusį išbandymą - fizinius krikščionių žudymus, kritinius ateistų išpuolius... Pagaliau - ir tai, manyčiau, labai svarbu! - kaip teigia naujausios žmogaus raidos teorijos, „*religinės taisyklės ir ritualai sustiprina grupės bendrumą, pasitikėjimą ir bendradarbiavimą, todėl religija yra lemiamas veiksnys pavienių individų galimybei išgyventi*“¹⁷. Sakykite, ar minėtos mūsų būties kokybės Mokyklai neaktualios?

Taigi, žinodami, kad mintys veikia mūsų jausmus, įjunkime mąstymo mechanizmą... Pradėkime kad ir nuo krikščionims palikto Įsakymo: „Tai mano įsakymas, kad vienas kitą mylėtumėte, kaip ir aš jus mylėjau“ (Jn 15, 12). Priimdamas šį Nurodymą (kaip žinia, įsakymai ne aptarinėjami, o vykdomi) bandau įsivaizduoti, koks būtų mūsų visų gyvenimas šioje žemėje, jeigu šis priesakas būtų įgyvendinamas: nebūtų terorizmo ir karų, žudymo ir smurto, apkalbų ir pavydo...

¹² Prisiminkime, kad „nepopuliarumo“ siekiantis Mokytojas stengsis sąmoningai diegti antivirusą AAA mokinių tėvams... (žr. šio PAPA numerio šventinį palinkėjimą).

¹³ Žr. PAPA-25//Apsispręskime dėl ugdymo principų...

¹⁴ Pastaruosius galėtume vadinti „vienadieniais“ bendruomenės nariais, kuriems svarbiausia - išgyventi šią dieną. - Rytoj jus? - Kai sulauksiu, tada ir galvosiu...

¹⁵ Žr.: PAPA-6 // Ištrauka...; PAPA-7// Ištrauka...

¹⁶ Jau vien todėl, kad šių mokslo metų moto - „Nesigėdinkime būti krikščionimis“. Tačiau tai jokia būdu nereiškia, kad materialistai negali būti švietimo kaitos, dvasinių vertybių diegimo iniciatoriais.

¹⁷ Žr.: Religija ir evoliucija žengia koja kojon // Iliustruotas mokslas.- 2009.- Nr.8.- P. 2.

... Žiūriu į vaikus, sukauptai sprendžiančius klasėje uždavinį, ir tyliai sau galvoju: juk jūs - ateities elitas - būsimieji mokslininkai ir menininkai, nusipelnę inžinieriai, statytojai ir architektai, talentingi gydytojai ir išvalgūs ministrai, drąsūs kosmonautai ir sporto čempionai... Ir man Likimas lėmė (kokia laimė!) puoselėti jūsų vertybines nuostatas, įsitikinimus. Viešpatie, šią kilniausią misiją privalau kuo rūpestingiau įvykdyti... Tebus man atleista už savanaudiškumą: jie skirs mano senatvės pensiją, gydys, uždirbs duoną...

... Ramiai žvelgiu į problemiškesnę šios klasės paauglį... Manosios akys spinduliuoja jam didžiausią meilę, o veido šypsena - nuoširdų palankumą.. Bandau suvokti tas priežastis, kurios jį padarė „mokyklos autoritetu“... Juk ne jis kaltas, kad kuklūs protiniai ištekliai neleidžia jam lengvai suprasti teoremos ir matematinių lygčių; kad bedarbiai tėvai neturi galimybių padovanoti savo vaikui madingo mobilaus telefono ar modernaus 16 greičio pavarų dviračio...

... Beje, juk ne panašų į šį nelaimėlį paauglį kaltė, kad blaškydamiesi apatiniuose A.Maslow poreikių piramidės pakopose, būtent jose ir ieško savojo asmenybinio įsitvirtinimo... Pala pala: ar ne mano kaltė, kad aš, perpumpuodamas sudėtingų programų turinį, taip ir nesurandu laiko savo strateginei misijai atlikti - paaiškinti ugdytiniais, kad žmogiškosios būties prasmė, krikščioniškosios savirealizacijos esmė yra (galėtų būti) *atjautos, altruizmo ir aukojimosi* dėl kito žmogaus siekiai... Juk tai patikimiausias kelias PPP virusui naikinti... Stop, stop, stop: tai gal mano *abejingumas* auklėtinio likimui, yra amoralesnis už jo smurtaujančią elgseną? Juolab, kad iš savo asocialių tėvų jis humanistinės ugdomosios paramos ir pagalbos greitu laiku tikrai nesulauks...

Manyje pradeda kunkuliuoti valingo pasiryžimo pliūpsniai, ir aš, savo balsu natūraliai intonuodamas nuoširdžią Meilę bei Pagarbą savo ugdytiniais, ištariu: „Mieli mokiniai, prašau padėkite rašiklius. Skelbiu pedagoginę pertraukėlę. Atsipalaidavimui padainuosime dainelę, kuri, beje, galės praversti artėjančių rudens atostogų metu... Konkretieji - kapinėse, Vėlinių vakaro erdvėje...

*„Ką reiškia GYVENTI?“, - aš klausiu savęs:
Gal turtų pasemti nematant tavęs? -
Tyloj susikaupęs galvoju, mąstau...,-
Aš sau ir visiems jums tvirtai atsakau:*

*„Gimiau, kad mylėčiau, kentėčiau numirėčiau,
O miręs gyvenčiau žmonių atminty.
Pasėjęs gerumą, kantrybę taurumą,
Išlikti norėčiau darbu žavesy.“¹⁸*

Belieka pastebėti: Meilė teikia paradoksalias galimybes antivirusui AAA įsigyti ir pavojingam amoralumo užkratui PPP šalinti. Todėl stengiuosi savyje ir ugdytinių sielose žadinti Žmogiškuosius santykius... Na, o tada *natūraliai blanksta pavojingasis socialinės*

---

¹⁸ Žr.: Gyvenimo tikslas // PAPA-3.

nelygybės poveikis. („Atvirai pasakius, ne taip jau man reikšminga, kad kaimynas važinėja jaguaru, o aš - laiko išbandytu žiguliuku...“) Taigi Mokykla, negalėdama tiesiogiai padaryti visus žmones vienodai turtingus, gali švelninti, t.y. amortizuoti šio pavojingo vektoriaus poveikį žmogaus asmenybei: ji jau neužsiciklins materialinių vertybių paieškos labirintuose.

Aukcionas drausminančioms priemonėms įgyti

Pagrindinis klausimas: kaip jaunuolių (ir ne tik jų) gyvenime šalinti įsigalėjusią „apsidairymo taktiką“, kai svarbiausia siekiamybė - žinoti *kur, kada ir kaip reikia elgtis*. Ši elgsenos *maxima* yra nepaprastai pavojinga, nes atima pasitikėjimą kitu žmogumi, šalina ištikimybės principus, duoto žodžio laikymąsi... Asmenybė tampa neprognuojuojama, nes nežinia, kaip konkrečioje situacijoje ji pasielgs. (Tiksliu pasakius, „nežinia, ką pamatys“?) Žinoma, - pasielgs taip, kaip jai pasirodys naudingiau... Apie tokius „draugus“ sakoma, kad „karo metu su jais į žvalgybą eiti negalima“...

Taigi, kaip minėjau, dalies drausminančių priemonių nebeliko (drausmės ir elgesio vertinimo balais atsisakėme, charakteristikos nereikalingos...), o kitų, pavyzdžiui, Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo praktinis pritaikymas, švelniai tariant, nepopuliarus (todėl ir taisyklių, reglamentuojančių mokinių elgesį, efektyvumas taip pat yra menkas). Šių ir kitų veiksmų bei aplinkybių dėka daugelis dabartinių mokinių primena laisvuosius prerijų mustangus, kurių veiksmai yra nekontroliuojami, sunkiai prognozuojami.

Kas galėtų šalinti populiariąją „apsidairymo taktiką“? - Pirmiausia atmeskime rekomenduojamą policininkų budėjimą mokyklose¹⁹, nes jau dabar stebiname Europą didžiausiu policininkų kiekiu 100 000 gyventojų. Juolab, kad prie kiekvieno jaunojo smurtautojo nepastatysime teisėtvarkos sergėtojo. Taigi, „apsidairymo taktikos“ pašalinti negalėsime. Ko gero, vienintelė veiksminga priemonė galėtų būti - *Visareginti Akis*, arba *Dieviškoji Apvaizda*. Suprantama, ši priemonė efektyvi galėtų būti tikinčiajam krikščioniui. Tai patvirtina ir naujausios šių laikų mokslininkų išvados. „Tyrimai parodė, - teigia Kanados Britų Kolumbijos universiteto psichologai Aza Norenzayanas ir Azimas F. Shariffas, - kad *religingi žmonės paprastai laikomi patikimesniais ir paslaugesniais*, o moralizuojantys islamo, judaizmo ir krikščionybės dievai yra *papildoma garbingo tikinčiųjų elgesio garantija*“. Šie mokslininkai mano, kad „*tikėjimas visa matančiu Dievu tikinčiuosius veikia taip pat, kaip kad daugelį žmonių - ir tikinčių, ir netikinčių - veikia žinojimas, jog juos stebi kitas žmogus*“ (kursyvas - A.P.)²⁰. Ar patikėsime šių tyrimų duomenimis? Ar mūsų aukštasis išsilavinimas bei šiuolaikinio inteligento įvaizdis leis kalbėti apie Dieviškosios Apvaizdos teikiamas auklėjimo galimybes ir malones?

¹⁹ Seimo narė V.M. Čigriejienė kreipimesi į Švietimo ir mokslo ministeriją bei policijos generalinį komisarą nurodo: mokytojai ir socialiniai darbuotojai nesusitvarko su siautėjančiais mokiniais, mokiniai negerbia mokytojų, neklauso tėvų, auga jaunimo nusikalstamumo lygis, moksleiviai aktyviai įsitraukia į kriminalinį gyvenimą. Didžiulė problema ne tik ankstyvas rūkalų ir alkoholio vartojimas, bet ir narkotinių medžiagų platinimas. Seimūnė teiraujasi: „Kiek kainuotų valstybės biudžetui, jei kiekvienoje mokyimo įstaigoje nuolat budėtų policininkas?“ (*Dialogas, 2007 m. sausio 05 d.*)

²⁰ Žr.: Religija ir evoliucija žengia koja kojon // Iliustruotas mokslas.- 2009.- Nr.8.- P. 49.

Esama ir daugiau panašaus pobūdžio tyrimų, patvirtinančių tezę: *nors ir nematomas žvilgsnis, tačiau jis drausmina žmogaus elgesį. Beje, ir netikinčiojo taip pat*²¹. Belieka klausti pačių savęs: gal esame pertekę poveikio priemonėmis, kad pakankamai efektyvių, mokinių elgesį galinčių drausminti priemonių nenaudojame? Kodėl nepakeiliame ant žemės šalia mūsų gulinčio brangakmenio, kuris galėtų efektyvinti vaikų ugdymo procesą? - Gėda? - Belieka prašyti: Mielas Kolega, pažvelk į šio puslapio viršutinį dešiniąjį kampą... Taigi, vardan mūsų Vaikų ir Tautos ateities „Nesigėdinkime būti krikščionimis“.

Reikšmingos vertybinės auklėjimo smulkmenos

Pamenu, mano vaikystės metais buvo labai svarbi ir reikšminga siekiamybė - *puoselėti savo asmens garbę ir orumą*. Prarasti šias vertybes reiškė didžiulę netektį, autoriteto ir kitų pasitikėjimo tavimi žlugimą, moralinį bankrotą. Šis mechanizmas, sakyčiau, veikė labai paprastai: bet koks įsipareigojimas (skolos gražinimas, pažado įvykdymas ir kt.) buvo sutvirtinamas paprastu *moraliniu antspaudu*. Jo esmė - labai paprasčia: įsipareigojantysis turėdavo ištarti tik du labai reikšmingus žodžius - *GARBĖS ŽODIS*. Ši frazė buvo lyg ir šventa. Todėl JA nebuvo „švaistomasi“, nes šių žodžių ištartimas reiškė didžiulę moralinės atsakomybės našta. Tai būdavo lyg savotiškas žodinės sutarties pasirašymas, kurioje notaro parašo ir antspaudo funkciją atlikdavo trumpučių frazė - *GARBĖS ŽODIS*... Lyg žmogiškojo elgesio įstatymas savyje... Tai lyg ilgalaikis ar net amžinas „dvasinis neštumas“... Tai - AAA moraliniai plėmai mano veide, sieloje...

Labai panašią moralinę paskirtį turėjo ir kitas socialinis ritualas - alternatyva: įsipareigojimo sutvirtinimas taip vadinamu *RANKŲ SUKIRTIMU*. Jeigu, pavyzdžiui, ūkininkas, noris nusipirkti arklį, stokodavo reikiamo kiekio pinigų, bendro susitarimo atveju jam pakakdavo su savininku „sukirsti rankomis“... Tai prilygdavo kokio nors vekselio pasirašymui, paskolos įforminimui ir pan. Kitas pavyzdys. Jeigu mokymosi motyvacijos stokojantis mokinys su mokytoju (pastarojo pedagoginių pastangų dėka) „sumušdavo rankomis“, tai pirmajam reikšdavo „ulionių praradimą“: nori ar nenori, tačiau privalėsi mokyti,- bent jau teks rodyti nuoširdžias pastangas...

Kodėl kalbu apie šiuos du, šiandien daugeliui gerb. skaitytojų galbūt atrodančius niekiniais, ritualus? Ogi todėl, kad įrodyčiau, jog „anuo metu“ buvo labai puoselėjamas *SAŽINĖS* vaidmuo. Apie ją šiandien, deja, beveik nekalbame. O gaila, nes tai - esminis vidinis moralinis stabdys, veiksmus ir elgseną koreguojantis imperatyvas. Tai visa matanti akis, nuo kurios niekur nepabėgsi ir negalėsi pasislėpti... Nes ji visą laiką su tavimi... Apmaudu, kad šiandien mes didžiausias viltis dedame į įstatyminės bazės tobulini-

---

²¹ „Šiaurės Airijos Belfasto Queen's universiteto mokslininkas Jess Beringas įrodė, kad „šmėkla“ neleidžia studentams nusirašinėti per egzaminus. J. Beringas skyrė studentams bandomąjį egzaminą testą ir pusei grupės lyg tarp kitko užsiminė, kad auditorijoje buvo pastebėta neseniai mirusio žmogaus šmėkla. Ši grupė dirbo gerokai sąžiningiau už kitus studentus. Nors studentai nebuvo religingi ir atgamtinėmis jėgomis netikėjo, vis dėlto jie buvo linkę tikėti pasakojimais apie šmėklas ir baiminosi, kad iš už nugaros juos stebi bei jų elgesį vertina „kažkas aukštesnis““ (Žr.: Religija ir evoliucija žengia koja kojon // Iliustruotas mokslas.- 2009.- Nr.8.- P.52). Pakartosiu gal jau įkyrų klausimą: ar pokalbiai apie atgamtinis reiškinius pakenktų mūsų ugdymo procesui, mokinių vertybinėms nuostatoms?

mą, o ne į vidinio ir nepermaldaujamo cenzoriaus diegimą mokinių sąmonėje. Išmintingi įstatymai savo vaidmenį gerai atlieka tik sąžiningų piliečių tarpe, jų bendruomenėse. Juk sąžinė - esminis, žmogiškumą liudijantis sertifikatas. Sąžinė - pagrindinė Žmogaus Humanisto vizitinė kortelė. Nesąžiningi piliečiai įstatymus lengvai įveikia taikydami minėtąją „apsidairymo taktiką“. (Jeigu dėl trumparegiškumo ar žlibumo patiriama nesėkmė, toks asmuo atsidusęs ištaria: „ką gi, šį kartą nepavyko...“)

Todėl su gailėsčiu galima teigti, kad SAŽINĖS termino vartojimas, kaip ir Dievo vardo paminėjimas, dažnam dabartiniam pašnekovui (skaitytojui ar seminaro klausytojui) liudija asmens prasčiokiškumą, naftalinu persmelktą jo autoritetą, primenantį čechoviškąjį „žmogų futliare“...

Profesinės šventės proga nuoširdžiai kreipiuosi į Tave, mielas Auklėtojau, kviesdamas į ugdomąjį procesą gražinti vertybines auklėjimo „smulkmenas“ - SAŽINĘ ir ją liudijančius ritualus - GARBĖS ŽODĮ bei SUKIRTIMĄ RANKOMIS. Ši raginimą ypač adresuočiau pradinukų mokytojais, kuri pamokoje turi daugiau laisvės, autonominio savarankiškumo. Tikėkime, kad šios paprastos vidinės priemonės leis kompensuoti išorinių stabdžių - drausminančių priemonių (drausmės ir elgesio vertinimas, charakteristikos...) stygių.

Nuoširdžiai (Garbės žodis!) linkintis pedagoginės kloties -
Albertas

[Atgal](#)

NEGATYVAUS AUKLĖJIMO BEJĖGIŠKUMAS

Negatyvus auklėjimas šiuo atveju reiškia poveikį asmenybei, grindžiamą baime, gąsdinimais, gėdinimu, pašėpimu, ironizavimu (jau nekalbant apie fizinių bausmių taikymą...). Tai neigiamas psichologinis presingas, atėjęs nuo senų senų laikų.

Kaip buvo minėta pirmojoje šio ciklo publikacijoje (žr. PAPA-41), autoritarinės valstybės Mokykloje šis negatyvių priemonių kompleksas (drausmės ir elgesio pažymių mažinimas, amoralaus elgesio vaikų karikatūrų talpinimas klasės ir mokyklos sienlaikraščiuose, jų svarstymas pionierių ir komjaunimo susirinkimuose, atitinkamas poveikis tėvams jų darbovietėse ir kt.) lyg *baimės* šešėlis nuolat lydėdavo mokinius. Dabartinėje Mokykloje visų šių priemonių beveik neliko. Oficialiai. Tačiau ugdytojų sąmonėje ir toliau *išliko labai gajus troškimas rėkiant gąsdinti, pašėpiant gėdinti, ironizuojant tyčiotis...* Glaustai aptarkime tokio negatyvaus auklėjimo efektyvumą.

Šių laikų moksliniais tyrimais (apie juos ne kartą rašyta PAPA puslapiuose,- konkrečiai, žr. japonų mokslininko Emoto Masaru darbus) nustatyta, kad altruistiška meilė kitam asmeniui iššaukia jo adekvatų atsakymą, o blogi linkėjimai, keiksmi ir gąsdinimai generuoja tokią pačią - neigiamą emocinę reakciją, t.y. generuoja atitinkamą rezonansą. (Šios sąveikos, arba determinacinio ryšio esmę glaustai ir taikliai nusako lietuvių patarlė: „Kaip šauksi, taip ir atsilies“.)

Pabuvokime N klasėje X dalyko pamokoje. Tarkim, mokinys namuose stengėsi, tačiau užduoties taip ir negalėjo atlikti, nes jos nesuprato... Ir tai jau ne pirmąsyk kartojasi... Natūralu, kad visas jo organizmas šiuo metu yra atakuojamas PPP viruso (kaip sakoma, „formuojasi kritinė masė“). Deja, labai tikėtina, kad nervinės įtampos kupinas mokinys išgirs gal tokius mokytojo kaltinimus: „Tai kartojasi jau ne pirmą sykį! Geriau, sakytum tiesą ir prisipažintum, kad esi chroniškas tinginys. Beje, tavo tėvas, kai šioje mokykloje mokėsi, pamenu, taip pat darbštumu nepasižymėjo!“ - Mokinys atkerta: „Prie ko čia mano tėvai?! Prašau jų neliesti!“ - „Todėl, kad obuolys nuo obels toli nenurieda!“, - atšauna mokytojas. Apsikeičiama dar keliais „argumentais“ („pamokoje nesugebi išaiškinti“, „ne kiekvienam asilui lemta suprasti...“) kol pagaliau ... mokinys mokytoją „siunčia į kosmosą“, o ugdytojas „įsisiautėjusį smurtautoją“ - iš klasės.

Mokytojo sąžinė rami: jis auklėjo mokinį... Tačiau negalvokime, kad konfliktinė situacija turėjo teigiamų pasekmių. (Jų buvo galima tikėtis, kaip minėta, tarybinės mokyklos laikais, kai vaikai mokytojų dar bijodavo ...) Tačiau dabar klasėje padaugėjo bičiuliui pritariančiųjų ir jį užjaučiančiųjų skaičius... Beje, vieną rytą mokytojas skubėdamas į darbą kieme rado „nuleistą automobilio ratą“ ir vinimi subraižytas dureles... Po kelių dienų bičiulis pranešė, kad jis, mokytojas, tapo interneto herojus: jo vedamų pamokų „ne patys geriausi epizodai“ puikuoja svietainės You Tube sąvartyne...

„Atsukime konflikto juostą atgal“. Jeigu situacijos pradžioje mokytojas būtų nuoširdžiai ir užjaučiančiai nuraminęs vaiką (pavyzdžiui, „man labai svarbu, kad tu stengeisi, o tai, ko nesupratai, mudu lengvai išsiaiškinsime pertraukos metu“),- uždelsto veikimo bomba būtų neutralizuota. Į *atjautą* ir mokytojo *pasiaukojimą* padirbėti pertraukos metu būtų atsakyta mokinio *dėkingumu, pagarba ir meile*. Tiek šis vaikas, tiek ir visi jo bendraklasiai būtų įgiję neįkainojamą humanistinių santykių potyrį. Ką būtų praradęs mokytojas? - Nieko. O laimėjęs būtų labai daug ką: nuoširdžias mokinių šypsenas susitikus koridoriuje, nemokamą žodinę reklamą kitų klasių vaikams... Tikėtina, jog vienas kitas mintyse būtų pagalvojęs: „Jeigu gyvenime tapsiu mokytoju, tai norėčiau būti toks, kaip mūsų Mokytojas...“ Išvada? - Antivirusas AAA įveikė virusą PPP²².

Vieno susitikimo su kolegomis metu jiems papasakojau konkretų atvejį²³, kuris, mano galva, turėjo iliustruoti vieną ryškiausių mūsų pedagogikos trūkumų: teikiame savitiksles žinias, kurios, deja, netampa mokinių *įsitikinimais*. Netampa todėl, kad ugdymo procese *nesugebame (nenorime?) panaudoti atitinkamų pozityvių jausmų*. Na, o užgesęs emocijų aukuras negali išlydyti gautos informacijos, t.y. atskirti menkavertį balastą nuo to, kas gyvenimiškai vertinga ir svarbu. Dėl šios priežasties esminės žinios nevirsta įsitikinimais, elgesio normomis, vertybiniais imperatyvais. Juk jaunieji studentai, neseniai baigę bendrojo lavinimo mokyklą, tikrai pamokose sužinojo (privalėjo sužinoti!), kad reikia, pavyzdžiui, atjausti seną žmogų,- šiuo atveju jam ne tik užleisti vietą, bet ir padėti atsisėsti...

Baigus pasakoti šį epizodą staiga pakilo garbi pedagogė ir paklausė manęs, ar aš *sugėdinau* šiuos studentus? - Atsakiau,- ne. Šis mano atsakymas akivaizdžiai papiktino gerb. kolegę, nes, atseit, liudijo mano abejingumą tam, kas aplink mus vyksta... Su tokio priekaištu nenorėjau ir dabar negaliu sutikti, nes negatyvios drausminančios priemonės net pamokoje (apie ką anksčiau kalbėjau), o juo labiau - viešose vietose pasmerktos nesėkmei. Drausminti gali policijos patruliai (nors, kaip žinia, ir jie tokiais atvejais kartais patiria fizinių traumų...). Negatyvus auklėjimas tokioje situacijoje tikriausiai būtų prilygintas *moralizavimui*, kuris „laisvam piliečiui yra visiškai nepriimtinas, nes jis *demokratinėje valstybėje gali elgtis kaip noris*“. (Kontrargumentus atidėkime į šalį...) Negatyvus moralizavimas pasmerktas nesėkmei ir todėl, kad šiuo konkrečiu atveju „moralinių neūžaugų, arba dvasios nykštukų“ troleibuse - absoliuti dauguma...²⁴

Miela kolege, auklėjimas demokratinėje valstybėje gali būti sėkmingas tik tuomet, kai naudojamos pozityvios, bet ne negatyvios poveikio priemonės. Tačiau jos tu-

²² Žr.: Vertybės, kurias pamiršome // PAPA-42.

²³ Vilnius... 14 maršruto troleibusas pilnas studentų, kurie po universitetinių užsiėmimų vyksta namo... Sustojimo aikštelėje įlipa sena senučiukė... Stebiu studentus: vieni, nuleidę galvas ant pasmakrių, staugiai „užmigo“, kiti atidžiai ėmė tyrinėti pro troleibuso langus slenkančius vaizdus, tretį ėmėsi skaityti knygas... Taigi, greta stoviniuojančios senutės niekas „nepastebėjo“...

²⁴ Manųčiau, dar daug kas pamena Šuriko „pamoką“ autobuse, kur jis auklėjo veltėdį. Pastarasis, paprašytas užleisti sėdimą vietą, atsakė: „Jeigu aš atsistosisiu, tai tu atsigulsi.“

rėtų būti naudojamos subtiliai, kad jų smagaliai kristų tiesiai į „dešimtuka“ - žmogaus sielą. Tai yra, puoselėtų, kaip minėta, antivirusą AAA, kuris būtų pajėgus susidoroti su pavojinguoju PPP. Tam reikalingas išankstinis auklėtojo (šiuo atveju - pakeleivio) pasiruošimas ir atitinkami laiko limitai (suprantama, dviejų tarpstočių keliaujant troleibusu nepakaks...).

Mieli kolegos, šį pavyzdį pateikiu todėl, kad mes vis dar esame tradicinių auklėjimo priemonių nelaisvėje: tikime visagale kumščio ir pastabos jėga, fetišuojame gėdiniumą ir riksmą... Tvarkos įvedimui priimame naujus įstatymus ir nutarimus... Deja, beviltiška! Įstatymų, nesilaiko net patys seimūnai... Tautos išrinktuosius svarsto įvairios etikos komisijos, o jie net neraudonuoja... Atleiskite, mieli kolegos, tačiau tokia susiformavusi moralinio išsigimimo situacija neturėtų nieko stebinti, - juk visi šie išrinktieji - buvę mūsų auklėtiniai, kuriems savo laiku nesugebėjome įdiegti SAŽINĖS, Meilės ir Pagarbos žmogui. Už tad jie puikiai įvaldė „apsidairyimo taktiką“... Kartais, tiesa, ja nepavyksta pasinaudoti...

„Gąsdinimo priemonės troleibuse“ tikslingos nebent „apsidairyimo taktikos“ taikymo atveju: žiūrėkite, aš atlikau piliečio pareigą, nepraėjau pro šalį, auklėjau. Tačiau tokio poveikio NVK (naudingo veikimo koeficientas) geriausiu atveju bus nulinis, o blogiausiu - moralinis rikošetas duos neigiamas pasekmes... Pozityvus auklėjimas pirmiausia turi vykti šeimoje, o po to - tęsiamas mokykloje. Ir šią tiesą turėtų kuo greičiau įsisąmoninti mokytojai, nedėdami vilčių į troleibusų keleivius, kad šie išauklės „keliaujančią visuomenę“, o prisiimdami moralinę atsakomybę. Beje, tikrąją, bet ne formaliąją.

Ką dar galėtų jaudinti ši mano papasakota situacija troleibuse? - Jau minėjau, ji liudija apie mūsų bendrojo ugdymo efektyvumą, švietimo prioritetus, reformos liūną, strategų abejingumą Humanizmo vertybių puoselėjimui. „Situacija troleibuse“ turėtų jaudinti moksleivių ir studentų parlamentus, - jų piliečius ir krikščionis (jeigu dar tokių esama), universitetų rektoratus ir senatus (jeigu jiems dar rūpi Tautos išlikimas...). Prisiminkime 2005m. spalio 12 d. Vilniuje organizuotą studentų akciją „Tylos minutė aukštajam mokslui“, sutraukusią per 5000 dalyvių, kuri liudijo ne tik augantį studentijos pilietinį aktyvumą bei sąmoningumą reikalaujant geresnio studijų finansavimo, bendrabučių renovavimo etc. Akciją norėčiau prisiminti dar ir todėl, kad ji liudijo ... agresyvųjį chamizmą, brutalumą, bet ne asmenybių orumą, atsakingumą, pilietinę brandą.

To meto žiniasklaidoje demonstruoti vaizdai, laikraščių nuotraukos nejučia vertė klausti: *ką reiškia* chunveibiniškai perkreipti studentų veidai ir jų isteriškos grimasos? *Ką reiškia* tualetinio popieriaus rulonų mėtymas į Seimo rūmus, laipiojimas šio pastato aukštomis metalinėmis tvoromis, apsaugos darbuotojų užpuolimas etc. Kodėl trims dešimtims akcijos dalyvių parodyta išskirtinė policininkų globa, o penketui - atitinkami Baudžiamojo kodekso straipsniai? Ar šie veiksmai privalo liudyti civilizuotos demokratinės valstybės brandą, ar vulgarųjį anarchizmą? Studentų elgesys akivaizdžiai liudijo tai, ko mūsų mokiniai išmoksta dar bendrojo lavinimo mokykloje, įsisąmonindami dorinio ugdymo programų reikalavimus: „Svarbiausia - savisauga!“ - *žinoti kur, kada ir kaip rei-*

kia elgtis. Tai - prisitaikėliško pasyvaus dorinio ugdymo pasekmės... Kitais žodžiais, žmogumi privalai būti tik „darbo metu“, arba tada, kai tave kiti stebi, kai gali tapti pakaltinamas, etc... Deja, chuliganiškų studentų veiksmų nepasmerkė nei jų parlamentai²⁵, nei universitetų rektoriai, senatai...

Mielieji, patikėkite, socialinė situacija nėra normali,- ji kol kas orientuota išsigimimui ir susinaikinimui. Tačiau, jeigu ryžtumės neutralizuoti situaciją, sutikime, tradiciniai auklėjimo metodai ir būdai, grindžiami baime, gąsdinimu ar gėdinimu, šiandien jau mažai reikšmingi...

Nuoširdžiai

Albertas

[Atgal](#)

---

²⁵ Šiuos išsišokimus akcijos organizatoriai vertino labai banaliai ir tradiciškai: „Studentai yra laisvi žmonės ir ką nori, tą jie daro“ (*Savas, Nr.12, 2005 10 25*). Kaip matome, ir čia eilinį kartą prasiskverbia laisvės samprata,- teisė būti laisvam ir daryti tai, ko tik šiuo metu manoji širdis (ar instinktai?) geidžia... Kuo ši nuostata skiriasi nuo anarchijos pagrindų? „Seimo rūmų apsaugininkų užpuolimas vyko jau po akcijos, todėl mes už šiuos studentų veiksmus neatsakome“, - prieš televizijos kamerą aiškino vienas renginio organizatorių. Kitais žodžiais, *žmogumi privalai būti tik „darbo metu“...*

BENDRASIS PROGRAMAVIMO DOKUMENTAS

EUROPOS SĄJUNGA

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

LIE TUVO S DEMOKRATIŠKUMO
UGDYMO KOLEGLIA

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Praktikumas

Tęsiame publikacijų ciklą „Praktikumas“, kuriame talpinamos auklėjamosios temos iš Klauses auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“.

2.7.2. Nuolatinio tobulėjimo svarba

Lolita Navickienė

*Išmintingi žmonės visą gyvenimą skleidžiasi tarsi
Viešpaties gėlyne puoselėjami žiedai, stebinantys
patys save ir kitus vis naujomis spalvomis, formomis
ir savybėmis.*

Integracija:

L. Navickienės scenarijai „Dūšėlės“, „Man nereikės“ ir „Šokių šalis“

Įvadinė informacija

Sutiksime, jog žmogus mokosi visą gyvenimą ir įveiktų uždavinių sunkumas priklauso nuo jo dvasios stiprybės, pasitikėjimo savimi ir atkaklumo. Tikriausia teko girdėti apie vairuoti mašiną besimokančius septyniasdešimtmečius, užsienio kalbas studijuojančius ar universitetus baigiančius aštuoniasdešimtmečius? Beje, mokslininkų, padariusių didžiausius pasaulio atradimus garbus aštuoniasdešimties, devyniasdešimties metų amžius taip pat verčia žavėtis.

Taigi, net šimtmetis senukas turi ko gyvenime mokytis. Gal jis niekaip negali pamiršti ir atleisti kadais patirtų nuoskaudų ir taip temdo savo dienas? Gal jis dar nepakankamai sugeba džiaugtis smulkmenomis ir pavargo gyventi? O gal išvydęs anūkų būrį, užuot juos apkabinęs, skuba kaltinti dėl per retai rodomo dėmesio? Gyvenimo mokykloje visada vyksta pamokos, tik užduotys tolydžiai sunkėja. Jei mažyliui reikia išmokti vaikščioti, kalbėti, rašyti, skaityti, skaičiuoti, tai suaugusiam – valdyti save, būti atsakingam už kitus, pelnyti duoną, palikti paskui save gėrio pėdsakus...

Tačiau kiekvienam teko girdėti ar pasakyti tokius žodžius: „Man nereikės gyvenime to ar kito žinoti, nes pasirinkta specialybė su ta sritimi bus nesusijusi!“, „Kad kokį kartą kitą galėčiau nuvažiuoti į užsienį, dėl to svetimos kalbos nesiruošiu naktimis mokytis!“ ar „Na, nežadu aš iš Virgilijaus Noreikos, Eglės Špokaitės ar Jūratės Stauskaitės duonos atiminėti, tegu jie sau ramiai ir toliau gyvena!“ ir t. t. Vienus dalykus Jūs mokotės noriai, kitų – manote, jog nereikės.

Susiskirstykite į tris grupes ir išsidalinkite šiuos trumpus scenarijus, perskaitykite rolėmis ar suvaidinkite. Vėliau aptarsime, kokios su mokymusi susijusios problemos Jums pasirodys aktualiausios, kuris požiūris į jų sprendimą – priimtinausias? Kodėl?

Dūšėlės

Autorius: Nuskambėjo skambutis ir į muzikos kabinetą vienas paskui kitą pradėjo eiti paniurę vienuoliktokai – pasirenkamo menų dalyko 1 grupė. Vieni jų sukaitę ir paraudę dar nebuvo spėję atsigauti po ką tik pasibaigusios kūno kultūros pamokos, kiti dar paskubomis užkandžiavo, o treči – dalinosi praėjusios pertraukos išpūdžiais. Tačiau vienas bendras bruoželis visų veiduose atsispindėjo daugiau ar mažiau tolygiai: aktyviai muzikuoti jie norėjo mažiausiai.

1 mokinys (Artūras): Mokytoja, pasėdim ramiai, aaa?

Muzikos mokytoja: Sveikas, Artūrėli.

1 mokinys: Laba diena, mokytoja.

Muzikos mokytoja: Ir kaip tu, mano dūšele, laikaisi? Kaip sportuoti sekėsi?

1 mokinys: Ačiū, mokytoja, gerai...

2 mokinys: Jis tai, mokytoja, puikiai sportuoja, raumenis auginasi, o mūsų grupė – po matematikos kontrolinio vos kvapą atgauna.

1 mokinys: Tai pabūnam ramiai, mokytoja, aaa? Mes patylėsime, pasėdėsime, nes kita pamoka – fizika...

Muzikos mokytoja: Mes, dūšėlės, ir ramiai pabūsim, ir patylėsime, ir paklausysime, ir padainuosime.

3 mokinys: Jei neišmokau aš iki vienuoliktos klasės dainuoti, tai jau ir neišmoksiu!

Autorius: Šiek tiek skųsdamasis paprieštaravo dar vienas mokinys.

Muzikos mokytoja: Man svarbu ne rezultatas, o malonus procesas. Pamatau Jūsų spindinčius veidelius ir iš karto geriau pasidaro. Be to, niekada nesakykit „niekada“. Va, sustokit visi ant laiptų, pradžioj balselius savo pažadinsim, smagią dainelę užtrauksim...

4 mokinys: Kad ir be dainų mums, mokytoja, labai smagu gyventi.

5 mokinys: Kas dieną vis po kontrolinį, vis po savarankišką, vis po atsiskaitymą. Išėjini iš mokyklos visas toks „smagus“, kad net šokinėti norisi...

Muzikos mokytoja: Tai ir aš tam smagumui neatsispirsiu. Atsistojam tiesiai, priglaudžiam ranką prie diafragmos, įkvėpiam ir pradėdam dainuoti mormorando...

1 mokinys: Mokytoja, tai kam man to mormoliando reikia?! Jau mokėsiu aš gyvenime tą „Ilgiausių metų“ kaip nors užtraukti. Muzikantu vis vien nebūsiu, iki aukštų mocartų ar bachų – mano klausa nepriaugo, himną vis vien koks nors profesionalas šalia gieda...

Autorius: Matydama, kad šią temą reikia mokiniams nuodugniau pagvildinti, muzikė tarė:

Muzikos mokytoja: Na, gerai, dūšėlės, gerai. Susėskite ant laiptų trumpam ir paklauskite atidžiai, ką pasakysiu, nes daugiau prie šitos temos grįžti nenorėsiu.

Autorius: Mokiniai su pritarimo šūksniais lengviau atsidadūsėję greit kur stovėję sutūpė.

Muzikos mokytoja: Ar visos dūšėlės žino, kad žmogaus smegenelės suskirstytos į du pusrutulių?

2 mokinys: Taip, mokytoja. Į kairįjį ir dešinįjį.

Muzikos mokytoja: Labai gerai, labai gerai. O kuris už ką yra atsakingas?

3 mokinys: Kairysis pusrutulius už loginį mąstymą, o dešinys – už jausmus.

Muzikos mokytoja: Labai gerai, labai gerai. Dabar Artūrėlis man pasako greitai savo šiandieninį pamokų tvarkaraštį.

Autorius: Artūras, nieko nesuprasdamas, kaip žirnius greitakalbe išbarbeno: biologija, langas, t. y. laisva pamoka, matematika, kūno kultūra, muzika, fizika, istorija.

Muzikos mokytoja: Kuriuos dalykus mokantis, mano dūšelių smegenėlėse pirmu smuikeliu „groja“ kairysis pusrutulius?

4 mokinys: Na, per biologiją, matematiką, fiziką, istoriją.

1 mokinys: Manau, kad ir per kūno kultūrą, juk šiandien mokėmės virve lipti.

Muzikos mokytoja: Labai gerai, labai gerai. O kaip reikalai su dešiniuoju pusrutuliu?

5 mokinys: Lieka Jūsų muzika ir gal dar lietuvių? Šiandien bandėme kurti tariamai vykusiam poezijos vakarui recenzijas.

Muzikos mokytoja: Kūryba, žinoma, gerai, bet recenzija – logiška ir argumentuota kritika, tad tų jausmų ten mažokai. O Jūs, mano dūšėlės, ką namie atėję veikiate?

1 mokinys: Na, Jūs mokytoja ir paklausėte! Pailsime truputi ir namų darbus darome!

2 mokinys: Dar papildomų dalykų lankymas. Aš du kartus per savaitę einu į jaunųjų architektų studiją. Sako, vėliau įstoti bus lengviau...

3 mokinys: Aš vakare televizorių pažiūriu, „Delfi“ internetiniame portale naujienas paskaitau ar muzikos paklausau...

Muzikos mokytoja: Labai gerai, labai gerai. Tai kaip ten su tuo dešiniuoju smegenų pusrutuliu, kuriam reikia teigiamų išgyvenimų, meninio, kūrybinio darbo?

4 mokinys: Jis tegu ilsisi. Mums dabar svarbu, kad kairysis visu pajėgumu dirbtų.

Muzikos mokytoja: Ė ne, mano dūšėlės, ne... Gamta tuščių apsisukimų nemėgsta. Dešinysis turi dirbti, ir kai jis neturi ką veikti – jis ima dubliuoti kairiojo veiklą. Ir tada...

5 mokinys: Tai štai kodėl mes tokie protingi!

Muzikos mokytoja: Oi ne, mano dūšėlės, oi ne! Tai štai kodėl Jūs tokie nelaimingi, įsitempę ir depresuoti! Tyrimai rodo, kad silpna dešiniojo pusrutulio veikla – pirmas žingsnis į visokias dvasines ar psichines negalias, prastą nuomonę apie save, pesimizmą. Ar ne todėl mūsų visuomenėje retai pamatysi laimingą ir besišypsantį žmogų? Ar ne todėl tiek jaunų žmonių žudosi? Visur logikos, apskaičiuoto verslininko mąstymo kultas, o kur širdis? Ji yra, tik jai neleidžiant kalbėti, jausti, džiaugtis ji pradeda tai susireikšminusiai logikai trukdyti. Jūsų gyvenime teigiamiems, meniniams, kūrybingiems išgyvenimams lieka vis mažiau vietos... Kiek laiko per savaitę Jūs džiaugiatės, juokiatės, kuriate, dainuojate, piešiate, šokate? Ar bent kelios valandos susidarytų?

1 mokinys: Mokytoja, tai gal geriau padainuojam, aaa?

Man nereikės

Autorius: Chemijos pamoka ėjo į pabaigą ir daugelis ėmė suprasti, kad baigiamo rašyti savarankiško darbo rezultatais pasidžiaugti galės nebent tik stropuolė Meida. Laikas, nepaisydamas gailių atsidūsėjimų, negailestingai seko ir mokytoja, baigusi pildyti žurnalą, paragino:

Chemijos mokytoja: Dar kartą patikrinkite, ar teisingai išlyginote reakcijų lygtis ir, kas jau viską padarė – galite gražinti sąsiuvinius.

Autorius: Mokiniai vienas po kito nešė ir ant mokytojos stalo klojo atliktas užduotis, klausinėjo vienas kitų, kaip pavyko, kol paskutinis Justas, apimtas nevilties ir susierzinimo, pusbalsiu ištarė:

1 mokinys: Nesuprantu, mokytoja, aš tos Jūsų chemijos! Jums ji – medžiagų poezija, o man – painus labirintas! Viskas čia neaišku! Kiek vakar mokiausi ir vis vien dabar du gausiu! Nusibodo!

Autorius: Klasėje įsivyravo tylą. Mokytoja šypsojosi ir nuoširdžiai drąsinančiu žvilgsniu žvelgė į mokinį.

Chemijos mokytoja: *Justai, kai ateini į kas antrą pamoką, žinoma, viską suprasti yra sunku. Tavo žiniose yra daug spragų, tad nenuostabu, kad klaidų privedi...*

Autorius: Ramiai atsakė chemikė, užvertė žurnalą, atsistojo ir priėjo arčiau stovinčių mokinių.

Chemijos mokytoja: *Ar gali pasakyti, kad aš neaiškiai dėstau temą?*

1 mokinys: *Ne, bet mokytoja, Jūs gi žinote, kad aš į žurnalistiką stosiu! Tai kam man ta chemija reikalinga?! Nei aš egzaminą rinksiuos, nei ateityje į šito dalyko pusę pasižiūrėsiu! Prižadau!*

Autorius: Nevilties apimtas širdgėlą liejo mokinys, o mokytoja į jį žiūrėdama ramiai šypsojosi.

2 mokinys: *Ir man užtektų žinoti tik Mendelejevo lentelę. Na, gal, kad H₂O yra vanduo. Galvoju istoriją studijuoti, tai kai aiškinsiuos, kada kas kokius sidabro, geležies, vario ar aukso lobių iškasė - suprasiu, kuo tie daiktai nuo molio skiriasi.*

Autorius: Paantrino kitas.

3 mokinys: *Ir man chemija - pats sunkiausias dalykas! Visa šeima antradieniais, kai būna Jūsų pamoka, už mane kumščius laiko. Atvirai sakau, jei ne tėvas - su chemijos uždaviniais būtų riesta!*

Chemijos mokytoja: *Na, gerai. Supratau, ką norite pasakyti. Atsisėskite į savo vietas ir pabandykite drauge išspręsti gyvenimišką uždavinį. Sąlyga tokia: paimkime visus, ką tik išsakytus su chemijos mokslu susietus jausmus bei mintis, ir jų vietoje įrašykite žodžius „valia, ryžtas, atkaklumas, sąžiningas darbas ir stropumas“. Tada kiekvienas atsakykite, kuriam mano pateiktam asmenybės bruožui galite ir norite pasakyti „Man to nereikės“?*

4 mokinys: *Bet, mokytoja, be chemijos aš ateityje ramiai ir laimingai gyvensiu, o valia, ryžtas, atkaklumas yra reikalingi kasdien!*

Autorius: Prieštaravo mokinys ir greit kiti pritariamai sužžė, kaip įaudrintas bičių avilys. Tačiau visų nuostabai mokytoja linksmi nusijuokė, palinksėjo galva ir tarė:

Chemijos mokytoja: *Sutinku, sutinku, kad Jūs jau kitą savaitę pamiršit nemažai dalykų, kuriuos sužinojote šiandien. Ir ateityje daugelis Jūsų puikiausiai save realizuos be chemijos lygčių, fizikos formulių, matematikos uždavinių ar literatūros rašinių. Mokyklos ir mokymosi tikslas yra ne vien žinios!*

5 mokinys: *Kaip ne žinios?! Juk mes be jų neįstosim į aukštąsias mokyklas?!*

Chemijos mokytoja: *Žinios yra priemonė, o tikslas - Jūsų asmenybės.*

1 mokinys: *Bet egzaminų komisijoms visai neįdomu, koks aš žmogus ir kokios dvasinės savybės manyje yra susiformavusios! Ten karaliauja tik skaičiai ir balai!*

Chemijos mokytoja: *Teisingai, bet po tais skaičiais ar balais slepiasi Jūsų asmeninės savybės - ne tik gabumai ir talentai, bet ir darbštumas, pasitikėjimas savimi, atkaklumas, valia, ryžtas. Ar galite pasakyti, kad be šitų savybių galima gerai baigti mokyklą?*

Autorius: Mokiniai tarpusavyje kažką kuždėjosi, tačiau reikalingų kontraargumentų pateikti negalėjo.

Chemijos mokytoja: *Tai štai, mano mielieji, iš tikro, chemija - tik priemonė ugdyti tvirtą valią ir siekti suprasti ir įveikti sunkų loginį uždavinį, nebūtinai ar jis iš druskų hidrolizės, oksidų rūgštinių ir bazinių savybių, ar iš sudėtingų gyvenimiškų įvykių. Paimkime situaciją, su kuria dabar dažnai susiduria jaunos šeimos. Tarkim, Jūs esate sutikę žmogų, su kuriuo susiejote savo likimą ir norite savarankiškai gyventi, tad ryžtatės paimti paskolą butui ar namui įsigyti. Ar išgirdę, jog reikės pateikti pastarųjų vienerių metų darbo užmokesčio duomenis, kad reikės bėgioti iš vienos įstaigos į kitą, norint susirinkti banko prašomų 15 pažymų, Jūs numosite į savo siekius ranka? Pasakysite, jog per sunku? Man tai neįdomu, kvaila, beprasmiška? Kam stengtis, dirbti, galvoti, kaip rasti galimybę gauti tuos popierius, jei gyvenime daugiau to nedarysite?*

4 mokinys: *Bet tai juk nelygintini dalykai! Ką bendro turi paskolos gavimas ir chemijos mokslai?*

Chemijos mokytoja: Išoriškai nieko bendro, bet iš tikro tos pačios būdo savybės, reikalingos chemijos uždavinių sprendimui yra būtinos įvairiose gyvenimo srityse. Tad chemija, matematika, fizika, istorija daugeliu atveju yra tik priemonė išmokti logiškai mąstyti ir formuoti savo atkaklumą, stropumą, savarankiškumą, komunikabilumą, organizuotumą. Juk iš visų mokykloje gautų žinių visam gyvenimui išlieka tik mažas procentas, o įgytomis ir suformuotomis asmeninėmis būdo savybėmis naudojotės nuolat.

5 mokinys: Tai išeina, kad mokindamiesi, tarkim, kokios matematikos, mes mokomės ne jos?

Chemijos mokytoja: Pirmiausiai, Jūs augate ir bręstate kaip protingi ir gebantys logiškus sprendimus priimti žmonės. Tad jei šį kartą nepavyko išspręsti chemijos savarankiško darbo - tai ne pasaulio pabaiga, bet ženklas, kad turite spręsti savyje glūdinčią problemą, o ne bėgti nuo jos, kaip tai daro Justas. Juk sniego gniūžtė ridinama tik didėja...

1 mokinys: Bet toks požiūris tik dar labiau apsunkena, nes supranti, kad visa atsakomybė už sėkmes ir nesėkmes gula ant tavo paties pečių?!

Chemijos mokytoja: Taip. Žmogus gali pasiteisinti, sakydamas: „Aš nesuprantu“, „Man tai neįdomu“ ar „Šito gyvenime neprireiks“, bet jis labai nenoriai pripažins, o juo labiau garsiai ištars tokius žodžius: „Aš - silpnavalis, silpnadvasis tinginys, bailys, nesugebantis pasirinkti gyvenimo prioritetų, bėgantis nuo problemų, o ne jas sprendžiantis“.

1 mokinys: Taip niekas nepasakys, nebent tik tyliai pagalvos atėjus prastos nuotaikos valandai...

2 mokinys: Bet juk žmogus gali būti tiesiog negabus chemijai?!

Chemijos mokytoja: Mokymo programos sudarytos taip, kad net ir vidutinių gabumų mokinys iš tikslųjų mokslų gali turėti gerus pažymius. Viskas priklauso nuo pastangų, dalykui skiriamu laiku ir darbu.

3 mokinys: Tai mokytoja, gal mes galime namuose šią temą dar kartą pasikartoti ir kitą pamoką vėl parašyti naujos užduoties savarankišką darbą?

Chemijos mokytoja: Štai čia jau kita kalba! Jūs pasikartokite, kitą pamoką aptarsime jau parašyto savarankiško darbo rezultatus ir susiskirstę grupėmis pabandysime visi pabūti... mokytojais.

4 mokinys: Mokytojais? O kas bus mūsų mokiniai?

5 mokinys: Ir ko mes mokinsime?

Chemijos mokytoja: Jūsų mokiniai bus tik ką chemiją pradėjusi mokintis 8a klasė. O pamokos tema - „Gamtos mokslų reikšmė mano gyvenime“. Tad prašau pasiruošti. Sunku neturėtų būti, nes nemažai dalykų ką tik aptarėme.

1 mokinys: Mokytoja, Jūsų žvilgsnis išduoda, kad man taip pat teks pasisakyti?

Chemijos mokytoja: Tu labai nuovokus, Justai. Aš nuoširdžiai tikiu, jog dvyliktokui nepritrūks argumentų...

Šokių šalis

Autorius: 11b klasė ramiai klausė istorijos mokytojos pasakojimo, kai nelauktai, iki pamokos pabaigos likus vos keletui minučių, pasigirdo energingas barbenimas į duris ir klasėje tarsi vėjo gūsis, plazdėdama margaspalvės skaros kraštais „nutūpė“ direktorės pavaduotoja, atsakinga už popamokinę veiklą.

Pavaduotoja: Labai atsiprašau, tačiau per pertrauką visiems pasakyti informaciją yra labai sudėtinga, tad nusprendžiau „pasiskolinti“ paskutines Jūsų auklėtojos pamokos minutes. Pranešu, kad karnavalo tema „Šokių šalis“. Kiekviena klasė turi paruošti 5-7 min. pasirodymo programą, kurioje būtina sušokti kelis šokius.

1 mokinys: O dalyvauti visiems būtina?

Pavaduotoja: Visiems.

2 mokinys (Darius): O ką daryti tiems, kurie nemoka šokti?

Pavaduotoja: *Tie gali dainuoti.*

Auklėtoja: *Ačiū, pavaduotoja, už informaciją. Mes čia kaip nors patys tarpusavyje darbus pasiskirstysime.*

Autorius: *Tarė auklėtoja ir margaspalvis skaros „gūsis“, nespėjus nė mirktelėti dingo iš akiračio, o vienuoliktokų auklėtoja ėmė raminti susijaudinusius mokinius. Labiausiai nervinosi vaikinai.*

3 mokinys: *Aš net į diskotekas nevaikštau, o čia prašo šokti prieš visą mokyklą?! Na jau ne! Tai mano teisių pažeidimas! Tai nedemokratiška!*

4 mokinė: *Prie ko čia demokratija?! Kas tau nepatiko – iš karto apie savo teises arba demokratiją užsivedi!*

Autorius: *Prieštaravo merginos, nes idėja ruošti šokių pasirodymą joms atrodė visai patraukliai.*

5 mokinė (Skaistė): *Man tai būtų visai smagu, pavyzdžiui, su Romu pašokti. Romuk, ar sušoksime mudu kokią polkutę?*

Autorius: *Linksmi akimis spigino klasiokė į pačiame klasės kampe sėdintį simpatišką vaikną.*

5 mokinė: *Jūs tik apie teises kalbat! O kai tie, kurie kažką sugeba ir gražaus sukuria važiuoja į Italiją atstovauti mūsų mokyklos, tada sukyla visi tradiciniai lietuviškieji jausmai, kad kodėl tą, o ne aną paėmė, nes teisingiausia buvo vežti mane, juk aš ir neprasčiau būčiau padaręs... Bet piršto nepajudinau. Tai parodyk šį kartą, Dariuk, ką moki, juk tokia puiki proga pasitaikė!*

Autorius: *Tiesiai išrėžė Skaistė, tačiau jausmais kunkuliuojančius dialogus perskrodė skambutis ir auklėtoja skubiai spėjo ištarti:*

Auklėtoja: *Užteks ginčytis! Po pamokų visi kaip vienas ateinate į klasės valandėlę, tada ir nuspręsimė, ką daryti. Iki tol apmąstykite galimus pasirodymo variantus. Gal kam kils idėjų, kokia gali būti ta „Šokių šalis“?*

Autorius: *Šurmuliuojantis būrys spraudėsi pro duris, o auklėtoja jau ėmė mąstyti apie busimą naujametinio karnavalo scenarijų. Netruko prabėgti likusios trys pamokos ir istorikės kabinete vėl šurmuliavo jos auklėjamoji 11b.*

Auklėtoja: *Na, ar turite kokių idėjų? Aš siūlau besimokantiems geografiją pasitarti su šio dalyko mokytoja ir savo programoje pristatyti kokios nors tautos šokius...*

5 mokinė: *Auklėtoja, aš vasarą su tėvais viešėjau Vengrijoje, tad galiu parodyti visiems, kaip šokti čardašą...*

6 mokinys: *O mes su šeima buvom Graikijoje, tai galiu pristatyti sirtakį, juolab, kad turiu kecionėje nufilmuotą autentiškai šokančio jaunimo grupę.*

Auklėtoja: *Turėtų būti smagu. Pavaduotoja žadėjo, jog bus multimedia, tad demonstruojant šokius galima rodyti tos šalies vaizdus, žmones. Tai kokią šalį renkamės?*

4 mokinė: *Gal tada Graikiją, nes turime sirtakio šokio pavyzdį. Reikės tik jį atkartoti.*

5 mokinė: *Auklėtoja, man gimė dar viena idėja! Mes galime ne tik pašokti, bet ir suvaidinti mažą situaciją. Tarkim, į mūsų surengtą vakarėlį (mes visi pradžioje šokame modernius, diskotekose šokamus šokius) atvažiuoja draugai iš Graikijos. Jie išmoko mus sirtakį, o mes juos – koki savo liaudišką šokį. Aš moku „Malūnėlį“. Jis nuotaikingas, nesudėtingas ir smagus.*

2 mokinys (Darius): *Tai galėsi savo sirtakius ar malūnėlius pati ir šokti.*

Auklėtoja: *Na nurimkite! Žinoma, kad karnavalo programoje dalyvaus tik tie, kurie norės. Niekas per prievartą, Dariau, tavęs nevers...*

4 mokinė: *...ir tavo teisių nepažeidinės. Tik man labai įdomu, kodėl gi tu taip bijai? Po metų – išleistuvės. Tai ir savo motinos nepakviesi valso šokti?*

2 mokinys: *Su mama – tai ne su jumis čia prieš visą mokyklą stripinėti...*

5 mokinė: *O gal dėl to vaikinai bijo šokti, kad į taktą nepataiko? Juk Silvestras per vieną vakarėlį man visus batus numindžiojo...*

Auklėtoja: Užteks čia vienas kitą per dantį traukti! O dėl neišlavinto ritmo pojūčio - čia problema rimtesnė, nei iš pirmo žvilgsnio galėtų atrodyti. Nustatyta, jog aritmiškam, t. y. silpną ar prastai išvystytą ritmo pojūtį turinčiam žmogui sunkiau suvokti dienos-nakties bei gamtos ritmą, jam atsiranda problemų dėl savo darbų paskirstymo, organizavimo, jis naujoje vietoje sunkiau orientuojasi, lėčiau visur spėja ...

6 mokinys: Man šokis labai padeda atsipalaiduoti. Atrodo, kad visą įtampą išbarstai... Tai kam atsisakyti tokios galimybės?

Auklėtoja: Jau seniai įrodyta, kad švelni, pakili ir linksma liaudies šokių muzika naikina melancholiją, apatiją, padeda šalinti depresinius susirgimus. Ir ne tik. Šokimas poroje padeda susidraugauti. Dar mūsų protėviai žinojo, kad tiems, kuriems poroje smagu šokti - ir gyvenime gerai sekasi sutarti. Tik neseniai paaiškėjo, kad šokio ritme partneriai geriausiai jaučia abipusius bioritmus ir, jei jie dera, - tarsi savaime pavyksta suktis ratu, nekenčia nei kojos, nei batai. Su tokiais žmogum lengva bendrauti, dažnai gimsta tarpusavio simpatija...

4 mokinė: Tai Romai, ar sušoksi su Skaiste sirtakį?

1 mokinys: Na, jei ji mane mokins - tai gal ir sušoksiu...

5 mokinė: Romuk, ir sirtakį, ir „Malūnelį“!

Auklėtoja: O kas mano pora bus? Gal Darius sutiks?

2 mokinys: Nežinau, ar mūsų bioritmai susiderins...

Auklėtoja: Aš pasistengsiu Tau kojų nemindžioti - ir tuomet jie puikiausiai derės!

Dorinis disputas

1. Kuriamo scenarijuje - „Dūšėlės“, „Man nereikės“ ar „Šokių šalis“ nagrinėjamas požiūris į su mokymusi susijusias problemas bei savęs tobulinimą Jums pasirodė aktualiausias? Kodėl?
2. Ar žmogus turi mokintis visą gyvenimą? O gal mokintis reikia jaunystėje, tam, kad vėliau - brandoje ir senatvėje galėtum skinti buvusių karčių mokslo šaknų saldžius vaisius?
3. Ar būtina iš karto po vidurinės mokyklos, gimnazijos ar licėjaus baigimo stoti į aukštąsias mokyklas? O gal tikslinga metus kitus pasidairyti po pasaulį, užsidirbti pinigų ateities mokslams, geriau susigaudyti savyje, tikrai pajutus, ko nori pasiekti gyvenime, o ne stoti ten, kur stoja draugai, pataria tėvai ar mokytojai?
4. Kaip ugdyti sąmoningą mokslo ir žinių reikšmės suvokimą? Kas gali padėti moksleiviui suvokti poreikio siekti, nenutrūkstamo mokymosi bei lavinimosi asmeninę prasmę?

Papildomai šią temą dar galima nagrinėti:

1. Naujametinis karnavalas (12 ~27/28): Artėjant mokykloje organizuojamam tradiciniam Naujametiniam karnavalui, pasiūlykite „Šokių šalies“ temą. Mokintis naujų šokių, susipažinti su kitų tautų tradicijomis, papročiais bus įdomu ir naudinga. Pasiūlykite mokykloje surengti šventinę tautinę šokių vakaronę. Pastaruoju metu užsienyje jaunimo tarpe labai išpopuliarėjo liaudies šokių vakarai. Gal Europoje atgimusi tradicija ras atgarsį ir Lietuvos jaunimo tarpe?
2. Pokyčių diena (10-28): Paraginkite mokinius šią dieną savyje, t. y. savo mąstyme, išvaizdoje, nuomonėje, dienotvarkėje, namų aplinkoje ką nors pakeisti, patobulinti. Tegu kaitos pojūtis tampa pirmu postūmiu reikšmingesnių, svarbesnių pokyčių link.

Rita Šilanskienė,
Telšių „Krantas“ vidurinė mokyklos
vyr. mokytoja

Į PASKUTINĮ RUGSĖJĮ PALYDĖJUS

Rugsėjis... Vėl ar jau? Šiomet jis kitoks. Mano auklėtiniai jau dvyliktokai. Mes drauge jau aštuoneri metai. Šie metai paskutiniai... Ir žodis **paskutinis** bus šių metų palydovas.

... Susibėgom prieš Rugsėjį, drauge apmąstėm, ką sakysim nuėję pas pirmokėlius, ką kalbėsime mokyklos aikštėj. Jaučiuosi rami... Pajūry akmenėlių prisirinkau, krikščionies ašarėles priklijavau, žodžius AŠ GALIU... išraižiau. Gal tai bus kuriam nors ir talismanas?

Pirmokams tradiciškai dovanojome pieštukus ir sąsiuvinius su palinkėjimais. Nuėję į klasę kalbėjome dialogu, buvome apmąstę klausimus (Ar dideli mes jums atrodom? Ar norėtumėt būt tokie, kaip mes? Ar graži mokykla? ir pan.), kad galėtų atsakyti chorui, juk taip jiems nedrašu... „O kad jūs drašiau jaustumėtės, mes jus palydėsime į mokyklos aikštę“.

Ne tik pirmokai nedrašūs, panašūs savo jauduliu ir dvyliktokai. Aikštėj jie kalbėjo: „Paėmę mažųjų delnus supratom, kad mūsų kur kas didesni. O ar šiandien mūsų žingsnis tvirtesnis? Kažin... Keistas šis rugsėjis... turbūt todėl, kad paskutinis... Tiek metų laukėm šitos akimirkos, o dabar darosi neramu ir liūdna. Guodžia tai, kad dar turime šiek tiek laiko. Esu įsitikinęs, kad šiais metais parašysime savo geriausią rašinį, išspręsim sunkiausią trigonometrines lygtis, o būtinų perskaityti knygų kalnas gerokai sumažės..

Visų dvyliktokų vardu norėčiau padėkoti mokytojams, kurie lyg rožių augintojai nepabijoję į mūsų aštirus spyglius susižeisti pirštų tam, kad aplinkiniai galėtų džiaugtis gražiais žiedais... Sveikiname jaunesnius mokinius, kuriems keistasis Rugsėjis dar ateityje... Na, o savo kolegoms dvyliktokams noriu palinkėti: nepralėkite per šiuos metus greituoju traukiniu, nepasigėrėjus rudens spalvų palete, nepajutus snaigės lengvumo delne, nepasitikus gražiausio saulėtekio. Juk, pasak vienos mūsų mokytojos, gyvenimas ne šimtukais klotas...

Parvedę pirmokus į klases, grįžom į savąją. Kad nereikėtų tik man kalbėti, išdalinau akmenėlius, lapelius. Drauge įvardijom tris simbolius. Akmuo. Ašara. Daugtaškis. Kokias jiems kelia asociacijas? Palinkę rašė. **Akmuo**... Tai tvirtybė, stiprybė, ilgaamžiškumas, sunkumai gyvenimo kelyje, amžinybė; akmeninę sieną galima prakirsti, akmeninį žmogų geriau apeiti; šaltas negyvas daiktas; geriau, kai akmuo ant kelio guli, o ne ant širdies.... **Ašara**... Džiaugsmas ir liūdesys, silpnumo akimirka, lašas liūdesio, jausmų protrūkis, trapumas, sielos skaidrumas... Pratęsė mintį „Aš galiu...“ Aš galiu būti savimi; pasiekti tai, ko trokštu; būti geresnė; matyti gyvenimo šviesiąsias puses, būti gera ir kad šalia manęs esantiems taip pat būtų gera; atleisti, sugebėti pasidžiaugti akimirka; į viską žiūrėti rimčiau; aš galiu Lietuvai lyjant matyti saulę, patikti kitiems tokia, kokia esu; nušluostyti ašaras kitam...

Atsakymų garsiai neskaičiau. Susitiksim. Gal po penkerių ar dešimties metų bus įdomiau. Kai kurie ir savo rašto nepažins, o ką jau kalbėti apie mintis. Paskui gėlės auklėtojai, medinė pasaga (pakabinsim ant klasės durų, tegu visiems mums laimę ir sėkmę lemia), prašymas, kad ir šiuos paskutinius metus visada ir visur su jais būčiau kartu, padėčiau, užtarčiau... O kaip gali būti kitaip? Aš jus visus MYLIU.. (išdavikiška ašara ne vieno akyse).

Diena buvo graži, saulėta, taip dar nesinorėjo skirstytis. Visi nuvažiavom prie Ilgės ežero. Gera būti kartu...

Mokyklos aikštėj. „Ir kalbų šiomet klausytis norisi...“

Pas pirmokus. „Ar dideli mes užaugom?“

Klasėje. „Ir ką gi: Aš galiu...?“

"Jie tokie gražūs, kai mąsto..."

Prie Ilgės ežero. "Gera kartu..."

Gėlės auklėtojai

[Atgal](#)

Lolita Piličiauskaitė Navickienė,
Trakų Jungtinės kaimų
bendruomenės „Užugiriai“
valdybos narė

„TŪKSTANTMEČIO ŽENKLŲ TAKAS“ LAUKIA VISŲ!

2009-tieji - reikšmingų sukakčių metai. Lietuvos tūkstantmetis... Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios 600-tų metų jubiliejus... Tai jubiliejinės datos, glaudžiai susijusios su krikščioniškųjų vertybių sklaida mūsų šalyje. Akivaizdu, kad šventiniame šioms sukaktims skirtų renginių vainike turėtų būti reikšmingi krikščioniško turinio akcentai. Juk šios reikšmingos datos išsirutuliojo iš krikščionybės idealų ir vertybių, kurias Lietuvai nešė šventasis Brunonas ir grupė jo bendražygių vienuolių.

Stengiantis puoselėti šią reikšmingą, dvasingumą puoselėjančią krikščionybės idėją, Trakuose veikiančios Jungtinės kaimų bendruomenės „Užugiriai“ narės - pirminkė Dominyka Dubauskaitė Kairevičienė ir valdybos narė Lolita Piličiauskaitė Navickienė nusprendė įprasminti projektu „*Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetis krikščioniškųjų vertybių šviesoje*“ (žr.: <http://www.youtube.com/watch?v=noFVJ4A-V6Y>)

Šio projekto rezultatas - „*Tūkstantmečio ženklų takas*“ arba „*Angelų takas*“, įkurtas netoliese Užutrakio dvaro, šalia kelio Trakai-Rykantai antrojo kilometro atšakos, vedančios į Būdos kaimą. 2009 09 12 dieną angelai buvo „pašaukti“ tarnystei - visų mūsų saugojimui. 18-ka ažuolinių, beveik penkių metrų aukščio angelų skulptūrų pašventino Trakų monsinjoras Vytautas Pranciškus Rūkas, Trakų stačiatikių Švč. Dievo Motinos gimimo cerkvės klebonas Aleksandras Šmailovas ir net iš Prancūzijos atvykęs Šv. Jono kongregacijos prioras Jonas Emanuelis.

... Angelų takas driekiasi prasmingoje vietoje - jis tarsi vainikuoja reikšmingiausių, vienoje architektūrinėje diagonalėje išsidėsčiusių Trakų dvasinių statinių - Trakų stačiatikių Švč. Dievo Motinos gimimo cerkvės, Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčios ir Trakų salos pilies - seką.

Prasminga tai, kad angelų skulptūros simbolizuoja pagrindines krikščioniškąsias vertybes. Mūsų visuomenei tai labai svarbu, nes Angelai Trakų kalnelyje ir take „nusi-leido“ taip vadinamais krizenimo, t.y. ekonominio sunkmečio metais. Tačiau akivaizdu, kad pastarąją situaciją suformavo pagrindinė priežastis - globali dvasinė krizė, apnikusi daugelio žmonių sielas ir taip skatinusi godumą, nepaisymą kitų interesų. Būtent egoizmas, konkurencingumas, abejingumas artimo skausmui bei nepritekliams... yra ne tik mūsų Tautos, bet ir viso pasaulio darną ardanti priežastis. Todėl sakralios erdvės atsiradimas, kurioje sparnus išskleidę **Atgimimo, Atjautos, Bičiulystės, Dvasios ramybės, Dvasios stiprybės, Gyvybės, Gerosios žinios, Mažutėlių globos, Meilės,**

Palaiminimo, Pasiukojimo, Santarvės, Sergėjimo nuo pikto, Šeimos, Tikėjimo, Taikos, Sveikatos ir Vilties angelai gal taps ta oaze, skatinančia susimąstyti, kas yra gyvenimo prasmė, Dieviška globa, Meilė, Tikėjimas...

Taip jau sutverta po šia saule, kad viskas prasideda nuo minties, kuri, jeigu būna lemta, kaip strėlė šauna į visų mūsų gyvenimus ir tampa realybe. Organizatorių idėjai pritarė žymus Lietuvos skulptorius, senojo amato – kryždirbystės puoselėtojas **Algimantas Sakalauskas**, kuris sutelkęs net 15-os drožėjų būrį per palyginti trumpą laiką sukūrė dvasingumu alsuojantį angelų skulptūrų ansamblį. Dar 2008m. liepos mėn. subrandinta projekto idėja iki tapsmo realybe nuėjo daug darbų pareikalavusį sakralios erdvės tvarkymo bei kūrimo kelią:

- 1) 2009 balandžio 3-4d. ir 18d. Jungtinės kaimų bendruomenės „Užugiriai“ pastangomis organizuotos talkos - šalia Angelų tako besidriekiančio žvyrkelio pakelės tvarkymo darbai;
- 2) 2009 kovo-rugpjūčio mėnesiais pradėta telkti angelų skulptūrų ir Angelų kalvos žemės fundatoriai, sutikę savo lėšomis finansuoti skulptūrų kūrybos bei statymo darbus;
- 3) 2009 birželio 24 dieną pradėtas kurti dokumentinis video filmas „Tūkstantmečio ženklų takas“, kurio pirmuose kadruose užfiksuota pilietinė akcija „Pasėk dobilėlį Angelų kalvelėj“. Jos metu susirinkę Jungtinės kaimų bendruomenės „Užugiriai“ nariai, iniciatyvūs trakiečiai bei kaimynystėje esančios Valų kaimo bendruomenės atstovai pasėjo Tiltų bendruomenės dovanotus baltuosius dobilus;
- 4) 2009 rugpjūčio 3 dieną Prienuose įsikūrusiame Algimanto Sakalausko vadovaujame „Meninės drožybos“ centre (jame sukurtus darbus galime išvysti net Japonijoje...) iškilmingai pradėjo kūrybinę stovyklą „Vertybių užuovėja po angelo sparnais“. Joje susirinkę meistrai pradėjo drožti šiuos angelus:
  - „Pasiukojimą“ ir „Bičiulybę“ - Algimantas Sakalauskas (Prienuai),
  - „Meilę“ - Arūnas Venslavičius (Prienuai),
  - „Tikėjimą“ - Edmundas Kreičmonas (Prienuai),
  - „Viltį“ - Tomas Stambrauskas (Prienuai),
  - „Gyvybę“ - Aidas Andriekus (Prienuai),
  - „Taiką“ - Nerijus Laukaitis (Prienuai),
  - „Saugojimą nuo pikto“ - Skirmantas Šiaudys (Raseinių r.),
  - „Dvasios stiprybę“ - Gražvydas Kriščiūnas (Marijampolė),
  - „Atjautą“ - Edmundas Daunoravičius (Prienuai),
  - „Gerąją žinią“ - Vytenis Sakalauskas (Prienuai),
  - „Kūrybą“ ir „Dvasios ramybę“ - Vaidas Šeškevičius (Prienuai),
  - „Sveikatą“ - Raimundas Blažaitis (Vilkaviškio r.),
  - „Santarvę“ - Povilas Namavičius (Panevėžys),
  - „Palaiminimą“ - Linas Žurauskas (Prienuų r.).

Angelų skulptūrų kalvystės darbus atliko kalvis Ričardas Grekavičius (Kaunas).

- 5) 2009 m. rugpjūčio 31 - rugsėjo 8 dienomis, iš anksto numatytose vietose įkurdintos angelų skulptūros. Atsižvelgiant į krikščioniškųjų vertybių simboliką, susiformavo kelios skulptūrų grupės:

- **„Pagrindinių vertybių“** - Meilės, Tikėjimo ir Vilties angelai;
  - **„Dvasios sveikatos“** - Sveikatos, Gyvybės, Dvasios ramybės, Dvasios stiprybės angelai;
  - **„Apsaugos“** - Sergėjimo nuo pikto, Mažutėlių globos, Palaiminimo angelai;
  - **„Tarpusavio santykių“** - Santarvės, Bičiulystės, Pasiuokojimo, Šeimos angelai;
  - **„Tautos“** - Taikos bei Atgimimo angelai.
- 6) 2009 rugsėjo 5 dieną organizuota pilietinė akcija „Šeimos diena“, kurios metu tvarkytas Angelų kalnelis, stovinčių skulptūrų aplinka. Tą pačią dieną buvo pasodinti dvidešimt girininko Česlovo Aurylos dovanotų ažuoliukų. Taip simboliškai buvo atiduota skola - gražinti žemei iš jos skulptūroms paimti medžiai.
- 7) 2009 rugsėjo 12 dieną „Tūkstantmečio ženklų tako“ pristatymo visuomenei proga Trakų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčioje ir Trakų stačiatikių Švč. Dievo Motinos gimimo cerkvėje aukotos šventosios mišios, po jų vyko angelų skulptūrų pašventinimo iškilmės bei fundatorių pagerbimo šventė.

Lietuvoje yra nedaug lauko architektūros erdvių, skirtų maldai ir kontempliatyviems apmąstymams. Vilniaus apskrityje tokio pobūdžio erdvė - vienintelė. Tad projekto autorės tiki, jog žmonių apsilankymas Angelų take paskatins dažniau gyvenime vadovautis agapiškosios meilės principais, abipusiai vyraujančiais tarp tėvų ir vaikų, mokytojų ir mokinių, gydytojų ir pacientų, kelių policininkų ir vairuotojų, vadovo ir pavaldinio.... Tam reikia tik Meilės - visagalės priemonės, galinčios paversti mūsų žemiškąją būti rojumi... Todėl ypač kviestume šioje sakralinėje vietoje pabuvoti mokyklų bendruomenes, jaunavedžius, šeimas... Buvodami susimąstykime apie mūsų gyvenimo tikslą, mūsų būties šioje žemėje prasmę...

Jei jau prakalbome apie gerąsias galimybes, pamąstykime apie Angelų tako ateities viziją. Sakoma, kad kiekvienas žmogus turi savo angelą sargą, tad Angelų takas ir Angelų kalva sulaukia daug naujų narių,- Lietuvoje vis gausėja žmonių, įkurdinančių šioje erdvėje savo angelus sargus. Iškyla vis naujos skulptūros, atsiranda Tiesos, Gerumo, Džiaugsmo, Savitarpio supratimo, Jaunavedžių, Mylinčių širdžių, Vienas kito ieškančių ir daugybė kitų angelų. Angelų takas su jame įkurdinta Angelų kalva tampa tokia erdve, po kurią vaikstant sunku išlikti nepaliestam Angelo sparno. Juk visa tai realu.

Tad „Tūkstantmečio ženklų takas“ laukia Jūsų maldų, o tam, kad maldą būtų galima įprasminti, Angelų kalvos pačiame viršuje, šalia iš tolo matomų metalinių saulučių, organizatorių rankomis, beveik be jokių instrumentų, rasite akmenimis išdėliotą erdvę - Maldų ratą, kuriame kiekvienas gali patikėti angelams savo maldas. (Pradžioje buvo sukurtas tik Kuršių nerijos akmenukais grįstas vidurys, tačiau 2009 m. rugsėjo 5-ąją Angelų tako tvarkymo akcijos metu, susirinkusios šeimos nutarė mažytį ratą išplėsti, papildydamos jį į visas keturias pasaulio puses vedančiais spinduliais-takeliais.)

Kaip „Maldų ratas“ veikia? Siūloma atsinešti kokį maldos simbolį - medinį angeliuką, angelo formos molio varpelį ar kitą simbolį, atsistoti į rato vidurį, susikaupti, pamąstyti apie savo troškimą ir pajusti, pamatyti jo išsipildymą savyje bei visa širdimi tikėti jo išsipildymo realumu. Tuomet pasimelsti ir išėjus iš rato pakabinti simbolį ant greta esančių metalinių saulučių ar padėti gėlių prie patinkančio angelo. Atvykite taip

pasimelsti ne kartą. Angelai klauso mūsų maldų, tad ir Jūsų malda bus išgirsta, o jei išgirsta - būtinai paversta realybe!

Tam, kad „Tūkstantmečio ženklų takas“ plėstųsi, šioje erdvėje kiekvienas gali įkurdinti savo, šeimos, darbo kolektyvo, organizacijos, bendruomenės lėšomis funduotą angelą ir kt. Juk svarbu, kad mums visiems būtų lengviau gyventi, kad mūsų visų gyvenimai taptų prasmingesni. **Nesigėdinkime** melstis ir būti krikščionimis, **nebijokime** mylėti Artimo, **nevėluokime** rūpintis savo dvasiniu pasauliu. Būtent tuomet tapsime stipresni, nepastebėsime mus supančio „krizenimo“, greičiau patirsime Laimę ir būties džiaugsmą.

Išsamesnės informacijos ieškokite interneto svetainėje www.uzugiriai.lt .

[Atgal](#)

Gražina Noreikienė,
Trakų ir Elektrėnų krašto laik-
raščio "Galvė" žurnalistė

IDĖJA: PAVERSKIME TRAKUS MEILĖS MIESTU

„Gražiausias žiedas Tūkstantmečio vainike“, - apie „Angelų taką“ sako, profesorius Albertas Piličiauskas <...>.

Ką galvojate apie Trakuose įgyvendinamą projektą „Tūkstantmečio ženklų takas“?

Kalbant apie projektą „Tūkstantmečio ženklų takas“ ir konkrečiai apie jo sudėtinę dalį - „Angelų taką“ - norisi akcentuoti kelis nepaprastai gražius ir dvasiškai turtingus bei prasmingus išgyvenimus. Pirmasis - dėkingumo jausmas: Angelų kalnelis labai prasmingai įsipina į Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui skirtų renginių vainiką. Tai, manyčiau, vienas pačių gražiausių jo žiedų. Beje, apgailestaudamas pasakysiu: ši Angelų kalvelė ištaiso vieną akivaizdžią mūsų valdžios vyrų klaidą.

Kokią?

Turtingame šventiniame šalies tūkstantmečiui skirtų renginių vainike ligi šiol pasigendu krikščioniško turinio akcentų. O juk sutikite, kad pats jubiliejus išsirutuliojo iš krikščionybės idealų ir vertybių, kurias Lietuvai nešė šventasis Brunonas ir grupė jo bendražygių vienuolių. Ypatingai svarbu tai, kad nešė ne su kalaviju rankose, bet su malda lūpose, su krikščioniškomis vertybėmis širdyse. Kaip žinia, už šiuos idealus šie misionieriai paaukojo gyvybes. Tačiau ši reikšminga, dvasingumą puoselėjanti krikščionybės dovana šventiniame Lietuvos tūkstantmečio vainike ligi šiol tikrai nepelnytai menkai atsispindėjo. Labai džiugu, kad Trakai - senoji šalies valdovų rezidencija - šį sociokultūrinį nesusipratimą labai prasmingai pašalino, bent jau gerokai jį sušvelnino. Todėl noriu pasakyti: Mieli trakiškiai, jūs nusipelnote pačios nuoširdžiausios visų tautiečių padėkos. Ta proga norėčiau palinkėti: Angelų kalneli, šimtmečius spindėki brangakmeniu Lietuvos tūkstantmečio vainike!“

Kokie dar išgyvenimai jus apninka žvalgantis po šį Angelų kalnelį?

Labai stiprus džiaugsmingos pagarbos jausmas. Jis kyla iš dabartinės mūsų socialinės erdvės: angelai nuostabiame Trakų kalnelyje „nusileido“ taip vadinamais krizenimo, t.y. ekonominio sunkmečio metais. Tačiau akivaizdu, kad pastarąją situaciją suformavo pagrindinė priežastis - globali dvasinė krizė, apnikusi daugelio žmonių sielas. Būtent egoizmas, konkurencingumas, abejingumas artimo skausmui bei nepritekliams... yra ne tik mūsų tautos, bet ir viso pasaulio baisiausias piktybinis auglys. Ir štai pastarojo gydymui Trakuose nusileidžia šviesusis Angelų būrys, kurių kiekvienas pasivadinęs nepaprastai prasmingu vardu: Atgimimo, Atjautos, Bičiulystės, Santarvės, Tikėjimo, Vilties, Taikos, Sveikatos, Dvasios ramybės, Dvasios stiprybės, Gerosios žinios, Palaiminimo, Pasiaukojimo, Santarvės, Sergėjimo nuo pikto ir kt. Akivaizdu, jog tai puikiausias „antibiotikas“ - neabejotinai veiksmingai pasitarnausiantis žmonių, aplankysiančių šį kalnelį, dvasinei ir fizinei sveikatai. Tai - krikščioniškosios dovanos, kurių šiuo

metu nepaprastai reikia mūsų žmonėms. Todėl tegaubia angelų sparnai ne tik trakiečių, bet visos mūsų tautos būtį! Tegu jie tampa visos Lietuvos žmonių dvasinės traukos centru, puoselėjančiu tikėjimą, meilę, viltį...! Būtent todėl prie dėkingumo dar pelnytai norėčiau paminėti pagarbos jausmą, skirtą visiems, nepabūgusiems sunkmečio metais įgyvendinti stebuklą, raginantį susimąstyti dėl mūsų gyvenimo tikslo, mūsų būties prasmingumo...

Ar tai jau visi išgyvenimai?

Prie dėkingumo ir pagarbos jausmų dar norėčiau paminėti susižavėjimą. Šį išgyvenimą inspiruoja tiek šio projekto sumanytojos (doc. Lolita Navickienė, Dominyka Dubauskaitė Kairevičienė), tiek Jungtinė kaimų bendruomenė „Užugiriai“, tiek gausus fondatorių būrys ir, suprantama, šaunieji skulptoriai – medžio drožėjai, vadovaujami talentingo menininko Algimanto Sakalausko. Būtina paminėti Trakų žmonių dvasinius ganytojus, laimėjusius šį projektą (mons. V. Rūkas, kun. dekanas V. Girdžiūšas, kun. klebonas A. Šmailov, o taip pat ir žiniasklaidos priemonės („Galvė“), tebegarsinančius viso projekto idėjas. Šių bei kitų asmenų ir institucijų pastangos, veiksmai ir konkreti pagalba akivaizdžiai patvirtina faktą, jog žmonės, prioritetą teikiančios dvasinėms vertybėms, gali nekreipdami dėmesio į sunkmečio žabangas daryti stebuklus: padovanoti Lietuvai nuostabų Angelų kalnelį. Te jūsų kilnūs darbai tampa gėrio virusu, nesulaukiamai plintančiu visų šalies žmonių sielose ir širdyse!

Kodėl jūs su žmona sumanėte funduoti Meilės angelą?

Mums atrodo, kad šiuo metu meilė artimui yra pati aktualiausia vertybė. Juk jeigu šia Dievo dovana mes norėtume „pasinaudoti“, tai yra, jeigu vadovautumėmės agapiškosios meilės principais, tai žemėje sukurtume rojų. Įsivaizduokime, nėra jokių – nei ekonominių, nei dvasinių krizių, visur įsigali abipusė meilė: tėvų ir vaikų, mokytojų ir mokinių, gydytojų ir pacientų, kelių policininkų ir vairuotojų, bosų ir pavaldinio... Taigi, meilė – tai visagalė priemonė, galinti paversti mūsų žemiškąją būtį rojumi.

Kaip to reikėtų siekti?

Na, pavyzdžiui, iškelkime sau kilnų tikslą – paversti Trakų miestą meilės miestu. Pradžioje trakiečiai stengiasi šypsotis patys ir šypsenas dovanoti vieni kitiems, – šeimos nariams, gatvėje sutiktiesiems pažįstamiems ir atvykusiems turistams (juk pastarieji papildė miesto biudžetą). Antrajame etape natūralias (ne „amerikietiškas“) šypsenas papildo nuoširdus galvos linktelėjimas gatvėje sutiktajam. Sutikite, dvasinės dovanos įmanomos tik tada, kai sieloje dega meilės artimui aukuras. Angelų kalnelis skatina trakiečius (ir ne tik juos) tapti dvasios turtuoliais, o tai suteikia teisę Trakus vadinti meilės miestu.

Nuo ko reikėtų pradėti tą vidinės šypsenos savyje „formavimą“?

Kad minėti ir kiti pozityvūs išgyvenimai užvaldytų žmonių sielas, linkėčiau kasdien „vartoti dvasinį papildą“, tai yra, nuolat kartoti tris veiksmožodžius ir jais vadovautis mūsų gyvenime. Tai vertybės, turinčios savyje sunkiai suvokiamas jų galybes: „Jus, brangieji, aš visus tikrai myliu, O patirtas nuoskaudas visiems atleidžiu. Ir tik vieno aš dabar labai geidžiu – Man atleiskit, kai ėjau klaidų keliu“. Galima akcentuoti ir kitus veiksmožodžius: nesigėdinkime būti krikščionimis – nebijokime mylėti artimo, nevėluokime jam atleisti ir skubėkime prašyti atleidimo. Būtent tada tikrai nepastebėsime mus supančio „krizenimo“, greičiau patirsime laimę ir būties džiaugsmą.

Galvė, 2009 rugsėjo 11 d., 6 - 7 psl.

Svečiuose Š. Amonašvilis

Šalva Amonašvilis
(Nuotrauka G.Baranausko)

Žinant sudėtingą šalies socialinę situaciją, suprantant jos optimizavimo svarbą 2009 / 2010 m. m. toliau publikuojame ištrauką (pradžia - PAPA-41) iš žymaus Humanistinės pedagogikos puoselėtojo Šalvos Amonašvilio knygos „Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesa“ (235-236 p.).

Mokyklos draugai! Brangūs mokytojai! Gerbiami tėvai! Mokiniai ir tie, kurie buvote mokiniai!

Skambinkite aliarmo varpais!

Mokyklą užplūdo stichinė nelaimė - testų potvynis!

Tasai potvynis plūsta iš Vakarų ir iš JAV.

Ką gi tokio gero padarė testai, mokyklinio amžiaus jaunuomenės visuotinis testavimas, sakysim, JAV, kad jį tučtuoju imta brukti į mūsų mokyklas?

Būtent brukti, tai yra valdingai, prievarta įvesti visuotinį testavimą, neatsiklausiant nei žmonių, nei mokytojų, nei, žinoma, pačių mokinių.

Kokią pažangą padarė Amerikos švietimas, naudodamas testus?

Gal testai sutvirtino švietimo demokratiją ir teisingumą?

Žinoma, ne. Demokratija ir teisingumas švietime priklauso nuo dolerio.

Galbūt testai padeda amerikiečiams surasti būsimuosius Einšteinus?

Žinoma, ne. Talentai Amerikoje taip pat atsiranda ir žūsta kaip ir paprastoj autoritarinėj mokyklų.

Gal testų padedami amerikiečiai pranoko buvusį sovietinio, o dabar rusiškojo švietimo lygį?

Visiškai ne! Prašom nežeminti Mūsų Mokyklos - ji buvo ir kol kas tebėra viena iš nuostabiausių Mokyklų pasaulyje.

Gal testavimas švietimą daro humaniškesnį, kelia jo auklėjamąjį potencialą, išryškina asmenybę?

Irgi ne. Švietimą daro ne humaniškesnį, o autoritariškesnį; asmenybę ne išryškina, o nuasmenina.

Jau nebe pirmą dešimtį metų JAV moksleiviai yra testuojami, tačiau švietimas dėl to nė žingsnio nepažengė į priekį ir visuomenė taip pat neatrodo pažengusi.

Štai tikras JAV vaizdas: 55 milijonai narkomanų; apie 30% gyventojų - homoseksualistai ir lesbietės; 37 milijonams amerikiečių reikia rimtos psichiatrų pagalbos; pusė suaugusių gyventojų nesugeba parašyti net laiško; 44 milijonai suaugusiųjų nesugeba suskaičiuoti, kiek pinigų išleido pirkiniams supermarkete; kasmet stiprėja jaunimo tendencija pažeisti teisėtvarką; moksleivių ir suaugusiųjų skaičius kelia siaubą..

O testų industrija klesti, testai yra suvešėję visose žmonių gyvenimo sferose ir, žinoma, jie grėsmingai slegia jaunuomenės sąmonę ir pasąmonę.

Ir žinokime dar kai ką: visas kitas pasaulis yra sakytumei JAV donoras: teikia Amerikai talentingus mokslininkus ir didžius menininkus.

Š. Amonašvilis

[Atgal](#)

**HUMANISTINĖS PEDAGOGIKOS
ASOCIACIJA**

Įregistruota 2009-09-07, reg. Nr. 129077.
Adresas: Debrečeno g. 86 – 17, Klaipėda, LT – 94155,
Lietuvos Respublika. Tel.: 8 (46) 23 19 28.
E-paštas: HPasociacija@gmail.com

**The ASSOCIATION of HUMANE
PEDAGOGICS**

Reg. Nr. 129077, 2009-09-07
Address: 86-17, Debrečeno str., Klaipėda, LT-94155,
Lithuanian Republic. Tel.: 8 (46) 23 19 28.
E-mail: HPasociacija@gmail.com

**Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Socialinio departamento Švietimo skyrius**

Liepų g. 11, 91502 Klaipėda, Tel. (8 46) 396138, el. paštas: svietimas@klaipeda.lt

Klaipėdos miesto pedagogų švietimo ir kultūros centras

Herkaus Manto g. 77, 5809 Klaipėda, Tel. (8 46) 497740, el. paštas: pskc@takas.lt

Klaipėdos „Aitvaro“ gimnazija

Paryžiaus komunos 18a, 91166 Klaipėda, Tel./faksas (8 46) 411007, el. paštas: school@takas.lt

Klaipėdos Maksimo Gorkio pagrindinė mokykla

S. Daukanto g. 5, 92123 Klaipėda, Tel./faksas (8 46) 410974, 410957, el. paštas: gorkio_mokykla@lans.lt

Kultūros ir švietimo centras „Harmonija”

Laukininkų g. 28, 95145 Klaipėda, el. paštas: garmonija@mail.ru

2009 m. spalio 22-26 d.

KVIEČIA

**į Maskvos pedagoginio universiteto profesoriaus, psichologijos mokslų daktaro,
Humanistinės pedagogikos centro vadovo**

**ŠALVOS AMONAŠVILIO
autorinį seminarą**

Seminaras skirtas ikimokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo, profesinių mokyklų pedagogams, švietimo vadovams, dėstytojams, vaikų psichologams, socialiniams ir specialiesiems pedagogams bei tėvams.

Išankstinė registracija: telefonas: (8 46) 410957, el. paštas: gorkio_mokykla@lans.lt

Registracijos pradžia – 2009 m. spalio 22 d. 8.30 val.

Seminaro pradžia – 2009 m. spalio 22 d. 10 val.

Seminaro pabaiga – 2009 m. spalio 26 d. 15 val.

Seminaro vieta – Klaipėdos M. Gorkio pagrindinė mokykla, S. Daukanto g. 5, aktų salė.

Seminaro trukmė – 40 val.

Seminaro kalba – rusų k.

Dalyvio mokestis už seminarą – 150 Lt.

Seminaro programa:

1 diena: Vaiko prigimtis. Mokykla. Auklėjimas. Ugdymas. Autoritariškų pamokų improvizavimas.

2 diena: Vaikystė – augimo procesas. Horizontų zonos ir įstatymai. Laisva nelaisvė. Kalbos funkcija. Gerumo kalba. Kalbos. Pedagoginės aksiomos.

18 val. Klaipėdos Maksimo Gorkio pagrindinės mokyklos aktų salėje vyks susitikimas su miesto mokyklų mokinių tėvais. Profesorius kalbės apie tėvų ir vaikų santykius.

3 diena: Pagrindinė auklėjimo tragedija. Giluminis ugdymas. Humanistinės pedagogikos principai. Bendravimas – pedagoginio proceso širdis. Du vaikų gyvenimo lygiai. Pamoka – vaikų gyvenimo akumulatorius. Turininga vertinimo veikla.

4 diena: Mokytojas prie lentos. Kalbinis lavinimas. Pažintinio skaitymo lavinimas. Rašytinės ir kalbinės veiklos lavinimas. Matematinės vaizduotės ugdymas. Grožio suvokimas.

5 diena: Dvasinio gyvenimo pamokos. Minties ugdymas. Tikras ir menamas autoritetas. Mokytojas vaikų gyvenime.

Keletas Šalvos Amonašvilio biografijos ir veiklos faktų:

Gimė 1931 m. Gruzijos pilietis.

Baiğė Tbilisio universiteto orientalistikos fakulteto Irano kalbos ir kultūros specialybės studijas.

1960-1970 m. masinio pedagoginio eksperimento Gruzijos mokyklose vadovas. Eksperimento rezultatas – nauja mokslinė pedagogikos kryptis – individualus humanistinis vaikų ugdymas.

Profesorius yra parašęs pedagoginės veiklos teorijų, praktikos refleksijų, išvalgų tekstų. Ir Lietuvos pedagogų bendruomenės yra pasiekusios, verčiamos į daugelį kalbų: „Pedagoginė simfonija“, „Į mokyklą nuo 6-erių metų“, „Pažymys ir įvertinimas“, „Pamąstymai apie humaniškąją pedagogiką“, „Gyvenimo Mokykla“, „Albrechto Diurerio paslaptis“, „Be širdies – ką suprasime?“, „Šypsena mano, kur tu?“, „Kodėl mums negyventi kaip dvasios didvyriams“ ir kt.

Šalva Amonašvilis yra aktyvus bendradarbiavimo pedagogikos idėjų puoselėtojas, jų įgyvendinimo būdų ir metodų konstruktorius, mokytojų, siekiančių pedagogines sąveikas su moksleiviais grįsti bendradarbiavimu, Mokytojas. Jo autoriniuose seminaruose pedagogams pateikiamos mokslinės psichologijos žinios apie vaiko asmenybės raidą. Per seminarus teiginiai, tezės iliustruojami pamokomis, kuriose dalyvauja moksleiviai. Per improvizuotų veiklų iliustracijas yra sudaromos galimybės patiems pedagogams „įlindus į mokinuko kailį“ išbandyti Humanistinės pedagogikos sistema pagrįstus mokymo metodų privalumus.

Su didele meile Šalva Amonašvilis kalba ir apie Vaiką – mokinį, ir apie Mokytoją. Šalva Amonašvilis siekia ir geba konstruoti pedagoginį procesą ir ugdymo turinį taip, kad augtų ir ugdytųsi visavertė dvasinga asmenybė. Šiais atradimais jis noriai dalinasi su mokytojais praktikai savo autoriniuose seminaruose. Tokie seminarai Lietuvoje jau vyko Klaipėdoje, Vilniuje, Mažeikiuose, Utenoje. Labai aktyviai seminarai, remiami Latvijos švietimo ir mokslo ministerijos, Latvijos rajonų savivaldybių Švietimo skyrių, vyksta Latvijoje.

Lietuvoje 2009 m. rugsėjo 7 d. įsteigta Humanistinės Pedagogikos asociacija. Jos tikslas – rūpintis Humanistinės Pedagogikos praktikos ir idėjų sklaida visoje Lietuvoje, mokytojų visumine pasaulėžiūra, skatinti pedagogų kūrybiškumą, kad jie Lietuvos jaunąją kartą vestų inteligentiškumo bei dvasinio kultūrinio tobulėjimo keliu.

Informacijos apie Šalvos Amonašvilio pedagogines idėjas, Humanistinės pedagogikos asociaciją ir galimybę tapti jos nariu rasite per seminarą ir tinklapyje **www.humanistinepedagogika.lt**

Seminaro mokestis: mokestį sumokėti išankstiniu pavedimu į Kultūros ir švietimo centro „Harmonija“, (Laukininkų g. 28, Klaipėda) sąskaitą a/s LT62 7300 0100 0230 5988, AB „Swedbank“, kodas 73000.

Sumokėjus išankstiniu pavedimu, būtina turėti pavedimo kopiją.

Seminaro dalyviams bus išduodami atitinkami kvalifikacijos tobulinimo Klaipėdos miesto pedagogų švietimo ir kultūros centro pažymėjimai.

Nakvynė: viešbutis „Rūta“ (Debrecono g. 11, tel. 343341): trivietis kambarys – 50 Lt vienam asmeniui. **Bendrabutyje** „Jūragis“ (Debrecono g. 27, tel. 343142): kaina vienam asmeniui – 22 Lt. Pageidavimą rezervuoti vietas būtina išsakyti dalyvio anketoje. Vietų kiekis ribotas.

Nakvynė galima Klaipėdos miesto viešbučiuose. Vidutiniškai kaina vienam asmeniui – 130 Lt. Klaipėdos viešbučiuose vietas seminaro dalyviai rezervuojasi patys.

Maitinimas: spalio 22-26 d. bus galima maitintis mokyklos valgykloje, dalyvio anketoje iš anksto pareiškus pageidavimą. Kiti seminaro dalyviai galės maitintis miesto centre esančiose maitinimo įstaigose.

Dalyvio anketa

Vardas, pavardė: _____

Darbovietė: _____

Pareigos: _____

Darbovietės adresas: _____

Kontaktinis telefonas (-ai): _____

El. paštas: _____

Mokestis sumokėtas (įrašyti datą): _____

Nakvynė (įrašyti, ar reikalinga ir kurioje vietoje): _____

Maitinimas gimnazijoje (įrašyti, ar reikalingas) _____

Už seminarą sumokėti ir dalyvio anketa reikia atsiųsti iki 2009-10-20.

Organizatoriai

Atgal